

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER
ÖVERSÄTTARPROGRAMMET

Funktionalitet och lojalitet hos boktitlar
Om franska boktitlar och deras motsvarigheter i svensk översättning

Anna Bjureblad

Examensarbete för masternivå
VT 2013

Handledare: Elisabeth Bladh
Examinator: Iah Hansén

Sammandrag

Boktitlar är betydelsefulla, trots deras ibland obetydliga omfång, eftersom de är bland det första mottagaren möter och kan komma att spela en avgörande roll för om den tillhörande texten läses eller inte. Boktitlar bör därför analyseras som om de är en egen självständig texttyp med uppgift att fylla olika kommunikativa funktioner. Mot bakgrund av Gérard Genettes beskrivning av titlar som en form av paratexter, samt utifrån Christiane Nords (1995) funktionella analysmodell över sex kommunikativa funktioner som titlar bör fylla i både käll- och målspråkskulturen, undersöker denna studie 47 franska originalboktitlar och deras 47 svenskspråkiga titelmotsvarigheter utgivna på Sekwa förlag.

Utöver att redogöra för hur väl materialets titlar fyller Nords tre grundläggande funktioner (*distinktiv*, *metatextuell* och *fatisk*) och tre möjliga funktioner (*referentiell*, *expressiv* och *appellativ*) syftar studien till att granska vilka likheter och skillnader det finns mellan franska boktitlar och deras svenska titelmotsvarigheter. Dessutom undersöker studien ifall samtliga boktitlar i huvudsak fyller sin dubbla funktion att både vara funktionella i målspråkskulturen och lojala mot den ursprungliga sändaren i källspråkskulturen.

I undersökningen diskuteras och analyseras de övergripande resultaten i relation till Hans Landqvists (2010) studie baserad på Nords analysmodell. Den aktuella studiens resultat visar att de undersökta boktitlarna allt som oftast har svårigheter att fylla de tre grundläggande funktionerna i både käll- och målspråkskultur men att de har desto lättare att fylla de tre möjliga funktionerna. Orsaker till detta kan bland annat bero på att Nords modell inte alltid representerar verkligheten på ett fullgott sätt vad gäller de grundläggande funktionerna och att viss subjektivitet har förelegat inom formuleringarna av de möjliga funktionernas språkliga tematiska kategorier. Det övergripande resultatet av de möjliga funktionerna hos samtliga boktitlar visar att de viktigaste funktionerna att fylla är de som innebär att boktitlar appellerar till mottagaren med hjälp av till exempel gåtfulla uttryckssätt, vaghet och bildspråk, samt att boktitlarna informerar om de tillhörande texternas referentiella innehåll. Minst vanligt förekommande är den expressiva funktionen hos boktitlarna vilken ger uttryck för sändarens attityd gentemot den tillhörande texten. Inom delmaterialet med de franska originaltitlarna är appellfunktionen vanligast, medan i det svenska delmaterialet med de svenska översatta titlarna är den referentiella funktionen vanligast. Undersökningens resultat skiljer sig delvis från både Nords och Landqvists beroende på bland annat skilda materialomfång, språkpar och titlarnas genretillhörighet.

Nyckelord: skönlitterär översättning, franska och svenska boktitlar, funktionalitet, lojalitet, Sekwa förlag

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Disposition och notation	2
2. Material	3
2.1 Presentation av materialet och Sekwa förlag	3
3. Teoretisk-metodiska utgångspunkter	5
3.1 Forskningsöversikt	6
3.2 Boktitlar som paratexter.....	6
3.3 Normer, ”titelsättare” och skopos	7
3.4 Nords funktionellt inriktade teori	9
3.5 Kommunikativa funktioner	11
4. Resultat och analys	13
4.1 De tre grundläggande kommunikativa funktionerna	14
4.1.1 <i>Den distinktiva funktionen</i>	14
4.1.2 <i>Den metatextuella funktionen</i>	16
4.1.3 <i>Den fatiska funktionen</i>	19
4.2 De tre möjliga kommunikativa funktionerna	22
4.2.1 <i>Den referentiella funktionen</i>	22
4.2.2 <i>Den expressiva funktionen</i>	27
4.2.3 <i>Appellfunktionen</i>	32
5. Sammanfattning och avslutande diskussion	38
Material- och litteraturförteckning	44
Appendix	47

1. Inledning

Det engelska ordspråket, ”Don’t judge a book by its cover”, må ha ett budskap vars symboliska innehåll är moraliskt riktigt, men dess ordagranna betydelse hörsammas sällan. Vi har alla någon gång valt en bok enbart för dess omslag. En boks omslag, framsida, baksidestext, författarnamn och titel är faktorer som kan spela en avgörande roll ifall vi kommer att läsa boken i fråga.

Sedan tidigare har jag kommit att intressera mig för titlar och titelöversättning. Medan vissa boktitlar bara ger en antydning om den tillhörande texten och inte nödvändigtvis är det element som man kommer ihåg, är andra boktitlar så starkt förknippade med den tillhörande texten att hela bokens handling ryms i titeln. En boktitel är med andra ord betydelsefull, eftersom den representerar hela det tillhörande verket. Dock bör man inte glömma att ”A book more tempting than its title is better than a title more tempting than its book” (citat av John Barth i Genette 1997:94).

Boktitlars betydelsefullhet kan komma till uttryck i ett antal funktioner som de bör fylla i käll- och målspråkskulturen för att motsvara de förväntningar som kan finnas på titeln och på den tillhörande texten. Boktitlar ska inte bara informera om den tillhörande textens innehåll, utan de ska också få mottagaren intresserad av att vilja ta del av och läsa den tillhörande texten. De boktitlar som väljs ut för översättning har dessutom det dubbla kravet på sig att de dels bör vara lojala mot den ursprungliga sändaren i källspråkskulturen genom att bevara dennes avsedda intentioner med boktiteln, dels vara funktionella i målspråkskulturen genom att motsvara de förväntningar som finns på boktitlar hos mottagarna.

I den här uppsatsen kommer jag att närmare granska boktitlar genom att jämföra ett antal franska originaltitlar med deras svenska översättningsmotsvarigheter. Frågor som rör vilka skillnader och likheter det finns mellan franska originaltitlar och deras svenskspråkiga titelmotsvarigheter, samt vilka funktioner de aktuella boktitlarna fyller – med utgångspunkt i Christiane Nords (1995) modell – är alla relevanta frågeställningar för undersökningen (och kan ses som en fortsättning på Bjureblad 2012).

1.1 Syfte

Utifrån studiens dubbla fokus har tre syften kunnat formuleras. Studien vill undersöka:

- (1) vilka likheter och skillnader det finns mellan franska originaltitlar och deras titelmotsvarigheter i svensk översättning, i ett antal titlar utgivna på Sekwa förlag;
- (2) hur Nord's (1995) sex olika kommunikativa funktioner – utifrån resultaten i (1) – kommer till uttryck i materialet;
- (3) om dessa titlar – utifrån resultaten i (1) och (2) – generellt sett realiserar sin dubbla funktion att både vara pragmatiskt anpassade för mottagaren i målspråskulturen (= funktionalitet) samt att förmedla den ursprungliga titelsättarens intentioner med boktitlarnas innehåll i källspråskulturen (= lojalitet).

1.2 Disposition och notation

Undersökningen är disponerad enligt följande. I kapitel 2 presenteras det material som undersökningen baseras på. Vidare, i kapitel 3, presenteras de teoretisk-metodiska utgångspunkterna för undersökningen. Därefter, i kapitel 4, presenteras undersökningens resultat med tillhörande analys. I kapitel 5 följer en sammanfattning av undersökningen samt en avslutande diskussion.

Illustrerande exempel på de svenska översatta boktitlarna och deras franska förlagor kommer att kursiveras i löptexten. Hädanefter kommer exemplen att anges såhär: *Källtext – målttext* (se appendix 1 för samtliga titlar). Titelmotsvarigheter i de franska och svenska delmaterialen kommer att benämnas i singular i löptexten, det vill säga "(bok)titeln *källtext – målttext*" alternativt som "titelparet". Det som bör uppmärksammas extra i de illustrerande titelexemplen markeras i fetstil. Undersökningen kommer i det följande att använda sig av förkortningarna:

FraKT = Boktitlarna på originalspråket franska.

SveMT = Boktitlarna i svensk översättning.

2. Material

Materialet som ligger till grund för undersökningen utgörs av totalt 94 boktitlar: 47 franska originaltitlar och 47 svenska översättningsmotsvarigheter, vilka är utgivna på Sekwa förlag. Materialet kommer hädanefter att benämnas som två delmaterial, det franska delmaterialet som utgörs av de franska originaltitlarna, och det svenska delmaterialet som består av titlarna i svensk översättning.

Den främsta anledningen till att jag valt att granska de svenska översatta boktitlarna utgivna på Sekwa förlag grundar sig på att Sekwa är ett av få förlag i Sverige som ger ut franskspråkig litteratur i svensk översättning i någon större utsträckning. I och med förlagets profilering mot just fransk litteratur skulle det därför kunna vara rimligt att förlaget vill lyfta fram franska kulturella anspelningar i de svenska översatta titlarna, vilket kan komma att påverka hur väl de svenska översatta boktitlarna fyller de olika kommunikativa funktionerna samt deras funktionalitet och lojalitet. Nedan följer en kort presentation av det undersökta materialet och det svenska förlaget.

2.1 Presentation av materialet och Sekwa förlag

Primärmaterialet utgörs av franska originaltitlar och deras svenskspråkiga titelmotsvarigheter utgivna eller på väg att ges ut (räknat fram till maj 2013) på Sekwa förlag. Sekwa förlag startades år 2005 i Stockholm av Johanna Daehli (tidigare förlagschef på Storm förlag) och Helén Enqvist (tidigare frilansande översättare). Tillsammans ger de ut franskspråkig litteratur, av i första hand kvinnliga, samtida författare, i svensk översättning. [Sekwa] är den fonetiska transkriptionen av "C'est quoi?" (sv. 'Vad är det?') på franska (Sekwa förlag [www]).

2007 publicerade de sin första bok, novellsamlingen *Insekt* (FraKT: *Insecte*) av den franska författarinnan Claire Castillon i översättning av förlagets ena ägare, Helén Enqvist. I dag, åtta år senare, har Sekwa förlag tre anställda och de har (i maj 2013) publicerat 47 förstahandsutgåvor, 25 pocketböcker och nästan lika många e-böcker (Sekwa förlag [www]). Förlaget anser själva att de ger ut "smal litteratur

[...] med en viss bredd i urvalet [...] vi ger ut kvalitetslitteratur, utifrån det arbete som vi lägger ner på varje bok från titelval via produktionen av boken till marknadsföringen av boken när den är färdig” (Enqvist, personlig kommunikation).

Majoriteten av böckerna är romaner, men i förlagets utgivning ingår även novellsamlingar och några längre essäer som de själva benämner med rubriken ”debatt” på hemsidan, till exempel *Tunisian Girl* (FraKT: *Tunisian Girl* (2011)) av Lina Ben Mhenni, översatt av Alexandra Dumas, 2012 (Sekwa [www]).

Sammantaget rör det sig om 30 författare, varav 27 kvinnliga och 3 manliga, bakom de 47 franska originalen.

Antalet svenska översättare uppgår till totalt 28 stycken, varav 26 kvinnor och 2 män. Här bör det noteras att 14 av dessa översättare tillsammans har översatt Claire Castellons novellsamling *Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska*, utgiven 2008 (FraKT: *On n'empêche pas un petit cœur d'aimer* (2007)). Av dessa 14 översättare har fem personer översatt ytterligare titlar för förlaget.

Vanligast är att översättarna har översatt en eller två böcker, vilket gäller för drygt en tredjedel (12 stycken) av översättarna. Marianne Tufvesson är den översättare som översatt flest böcker åt förlaget, 10 stycken, tätt följt av förlagets ena ägare, Helén Enqvist, som gjort 9 stycken översättningar.

Det är relativt vanligt att en översättare följer en och samma författare. Ett återkommande mönster är att en översättare har översatt minst två böcker av en och samma franska författare (exempelvis Einar Heckscher, Alexandra Dumas, Helena Stedman och Marianne Tufvesson) med undantag för Helén Enqvist som översatt samtliga verk av författarinnorna Claire Castillon (4 stycken) och Delphine de Vigan (4 stycken), se appendix 1.

Enqvist (personlig kommunikation) säger att de översättare som frilansar på Sekwa förlag består av en blandning mellan redan etablerade och mindre erfarna översättare. Tack vare förlagets nära samarbete med det litterära översättarseminariet på Södertörns högskola har de varit med och hjälpt till att ”lansera nyare förmågor”.

3. Teoretisk-metodiska utgångspunkter

Undersökningen grundar sig i första hand på Christiane Nords artikel ”Text-Functions in Translations: Titles and Headings as a Case in Point” från 1995, som är en engelsk sammanfattad version av hennes betydligt större undersökning från 1993 (skriven på tyska). I denna studie granskar hon fler än 12 000 tyska, engelska, franska och spanska titlar på bland annat romaner, noveller och artiklar.

I andra hand kommer undersökningen att sättas i relation till Hans Landqvists studie *I systrars och doktorers sällskap. Kommunikativa funktioner hos titlar på läkar- eller sjuksköterskeromaner på engelska och svenska* från 2010 som utgår från Nord (1993) och (1995). I denna studie undersöker Landqvist (2010:9) sammanlagt 288 boktitlar utgivna 1963–1990 inom *Vita serien*, en populärlitterär bokserie, som gavs ut på Wennerbergs förlag, inriktad på framförallt romantiska berättelser i sjukhusmiljö. Studien undersöker titlar på engelska romaner, deras svenska översättningsmotsvarigheter samt svenska originaltitlar. I och med att Landqvists material utgörs av romantitlar med en annan språkkombination (engelska och svenska) än min, och som dessutom tillhör en annan genre än den aktuella undersökningens material, *populärlitteratur* respektive *finlitteratur*¹, förväntar jag mig delvis att få fram andra resultat än Landqvist (se kapitel 5).

Den aktuella undersökningen är en fallstudie begränsad till ett begränsat antal boktitlar, 94 stycken, och utgör en kvalitativ studie. Den kvalitativt inriktade forskningen vill ta reda på vad som är möjligt hos ett visst fenomen, vad som kan hända, eller vad som kan hända åtminstone ibland (Williams & Chesterman, 2002:64). I och med studiens begränsade material vill jag i första hand undersöka vad som är möjligt och vad som kan ske när man översätter franska boktitlar till svenska, både vad gäller det semantiska innehållets överföring samt vilka funktioner titlarna fyller inom respektive käll- och målspråkskultur.

---

¹ Redogörelser för och olika aspekter på populär- och finlitteratur återfinns i Landqvist (2010), Hedman (2007) och Lindqvist (2002).

I detta kapitel kommer jag först att presentera en forskningsöversikt kring det aktuella uppsatsämnet titlar samt presentera ett antal centrala begrepp och teman för undersökningen inom fältet för översättningsvetenskap.

3.1 Forskningsöversikt

Undersökningen utgår från den forskningsöversikt som presenteras i Landqvist (2010:1–2), följd av några ytterligare arbeten som skrivits inom ämnet. Forskningsöversikten är långt ifrån heltäckande men vill ge en bild över vilka ämnen titelforskningen har behandlat. Det som kännetecknar forskningen om titelöversättning är att samtliga studier betonar att titlar är betydelsefulla trots deras oftast obetydliga omfång.

Tidigare titelforskning har bland annat uppmärksammat titlar på och i litterära verk på engelska, franska, spanska och tyska (Rothe 1986), rubriker i tyska vetenskapliga texter (Dietz 1995), rubriker som makrostrukturmarkörer i svenska och finländska författningstexter (Landqvist 2000), rubriker till svenska matlagningsrecept i kokböcker och till stickbeskrivningar (Nordman 2004) samt rubriker i finsk- och svenskspråkiga dagstidningar (Vahtera 2009). Vidare har två avhandlingar uppmärksammat svenska titlar i översättning utgivna på Harlequinromaner (Lindqvist 2002, Hemmungs Wirtén 1998). Slutligen har tematiska och rematiska titlar i original på skönlitterära och fackspråkliga verk utgivna på förlaget Ordfront granskats ingående (Hagesund 2011) samt den svenska översättningen av avsnittstitlar (jfr *intertitles* på engelska) i den amerikanske tv-serien *Sex and the City* (Bjureblad 2012).

3.2 Boktitlar som paratexter

Utgångspunkten för undersökningen är att titlar bör förstås som självständiga texttyper med egen betydelsebärande funktion. De aktuella boktitlarna kommer därför att analyseras självständigt utan de tillhörande texterna.

Boktitlar riktar sig i viss mån till långt fler än vad den tillhörande texten gör, och de är betydelsefulla, eftersom de är bland det första mottagaren möter. Hedman (2007:1) påpekar att liksom titeln väcker även författarnamn, bokomslag och genrebeteckning särskilda

förväntningar hos oss som läsare och dessa element kan således komma att spela en avgörande roll för om vi väljer att läsa en bok eller inte.

Gérard Genette (1997:1) introducerar begreppet 'paratext', till vilken han räknar författarnamn, titel, förord och illustrationer. En boks paratexter utgörs av de element som omger och förlänger en text och därmed garanterar att texten existerar, mottas och konsumeras i form av en bok. En paratext är en text med en specifik funktion som framställer det ibland komplexa sambandet mellan texten, författaren, utgivaren och läsaren. Paratexter bör förstås som självständiga markörer med egna genrebetingade egenskaper.

Genette (1997:86, 89) skiljer mellan tematiska och rematiska titlar, där den förra beskriver boken utifrån vad den handlar om, medan den senare beskriver boken utifrån dess genretillhörighet. Det är de tematiska titlarna som dominerar det litterära fältet i dag även om så inte alltid varit fallet. Även vilka funktioner en titel bör fylla har varierat över tid. Genette anger fyra stycken: en "betecknandefunktion", en "beskrivandefunktion", en "konnotativfunktion" samt en "lockandefunktion" (1997:93). Dessa fyra funktioner återfinns även i Nords (1995) formulerade kommunikativa funktioner, dock med andra benämningar.

3.3 Normer, "titelsättare" och skopos

Enligt Nords funktionellt inriktade översättningsteori bör en översatt titel vara funktionell i den avsedda målspråskulturen, anpassad efter dess konventioner och kulturella normer, så att den uppfyller mottagarnas förväntningar. Samtidigt bör den översatta titeln också vara lojal och ta hänsyn till den ursprungliga sändarens avsedda intentioner med den i källspråskulturen (1995:261).

Det funktionella synsättet kopplar Nord till *skoposteorin*, utvecklad av funktionsteoretikerna Reiss och Vermeer, vilka kom att intressera sig för översättningars tänkta syfte (*skopos* betyder 'syfte' på grekiska). De menar att en översättnings syfte är det element som ligger till grund för vilken metod och vilka strategier översättaren kan behöva tillgå för att producera en så funktionellt adekvat översättning som möjligt (Munday 2008:79). Skopos och uppdrag är tätt sammankopplade, eftersom det vanligen är uppdragsgivaren som bestämmer, i det här fallet, boktitelns skopos, som sedan bör förmedlas till den eller de översättare som är utvalda för översättningsuppdraget.

Undersökningen kommer att utgå från att *ett* gemensamt skopos föreligger för utgivningen av samtliga boktitlar inom de båda delmaterialen, och som etablerats både mellan de franska författarna och de franska förlagen samt det svenska förlaget, Sekwa, och översättarna.

De två krav som ställs på översatta boktitlar – att de ska vara både funktionella i målspråskulturen och lojala i källspråskulturen – kan betraktas som normerande och något som den som översätter en titel bör förhålla sig till, medvetet eller omedvetet, i och med att det kan föreligga grundläggande kulturella skillnader mellan de aktuella käll- och målspråken inom vilka boktitlarna utgör delar.

Gideon Toury, som verkade inom *systemteorin*, kom att ägna mycket av sin tid åt normbegreppet som också var ett centralt tema inom översättningsvetenskapen under 1970-talet. I och med forskningen kring *polysystemteorin* fortsatte Toury i sin föregångares, Even-Zohar, fotspår i arbetet för att utveckla en deskriptiv generell översättningsteori (Munday 2008:110).

Toury menar att översättningsprocessen styrs av normer som i sin tur styr typen och omfattningen av ekvivalens i aktuella översättningar. Toury ville söka finna mönster i översättares beteende under själva översättningsarbetet och generalisera översättarens beslutsfattande-process för att kunna rekonstruera de normer som varit i bruk under översättningens gång (Munday 2008:111–112).

Mona Baker (1996:164), citerad i Munday (2008:112), definierar begreppet 'norm' på följande sätt: "norms are 'options' that translators in a given socio-historical context select on a regular basis". Man skulle alltså kunna påstå att de normer som översättare medvetet eller omedvetet använder sig av under sitt arbete styr vilka översättningsstrategier som de kommer att tillämpa. Även Lindqvist (2002:42) menar att en tillämpning av normbegreppet i studiet av översättningar förutsätter "att de översatta texterna beskrivs som produkter av översättarens olika val i översättningsprocessen". Normskapande handlar med andra ord i mångt och mycket om *vem* eller *vilka* som gör valen.

Däremot är det inte alltid översättarna själva som bestämmer vilken titel boken i fråga ska ha, utan detta lämnas allt som oftast åt andra involverade personer inom förlaget och grundar sig bland annat på ekonomiska bedömningar (Landqvist 2010:24), vilket föranleder en diskussion kring *vem* det är som förmulerar en titel.

Likt det faktum att det inte alltid är författaren som bestämmer titeln på sitt verk (Genette 1997:73) är det sällan översättaren som översätter den tillhörande boktiteln. Landqvist (2010:25) spekulerar kring *vem* det

faktiskt är som beslutar om en viss boktitel. Likaså för Lindqvist (2008:198, fotnot 11) osäkerheten på tal och menar att det sällan är översättaren själv som bestämmer titeln på sin översättning utan detta överlämnas snarare åt någon annan på förlaget, exempelvis en redaktör.

På Sekwa förlag hjälps förlagsredaktörerna åt att besluta om vilka svenska titlar böckerna ska ha. De utgår från att sätta en titel som ligger så nära originaltiteln som möjligt och vid flera tillfällen har de bett den aktuella översättaren om förslag på titel: ”Om det är enkelt att sätta titeln, gör vi det inom förlaget, eventuellt med hjälp av översättaren. Om det är svårt, kan vi be fler personer om råd [...]. Vi kan även be vår säljare om råd, i vissa fall” (Enqvist, personlig kommunikation).

På grund av den allmänna osäkerheten och avsaknaden av entydighet kring vem det är som beslutar om en boks titel kommer undersökningen att tala om *titelsättare* utan försök till att precisera vem det faktiskt är som valt en titel².

Följaktligen kommer alltså *titelsättare* att användas för att benämna den eller de person(er) som valt både den ursprungliga originaltiteln och den aktuella översatta titeln, utifrån ett antal normer som styr och påverkar deras val. Dessa normer kan vara explicita, genom anvisningar från förlaget, eller implicita, genom en sorts värdegemenskap som utgår från att vissa normer *ska* eller åtminstone *bör* följas av samtliga titelsättare (jfr Landqvist 2010:26).

De explicit formulerade anvisningarna brukar oftast definieras i ”uppdraget” från sändaren där specifika angivelser angående bland annat textens syfte, funktion och målgrupp bör finnas med (Venuti 2000:235) och som sedan ligger till grund för vilka översättningsstrategier översättaren tillämpar. Strategierna väljs på ett kognitivt plan, antingen medvetet eller omedvetet (Landqvist 2010:26).

3.4 Nords funktionellt inriktade teori

Titlar i allmänhet har från början inga inbyggda funktioner utan de är avsedda att fylla en viss funktion eller flera olika funktioner inom den kommunikativa situationen som antingen är förutbestämd av sändaren i källspråskulturen eller förväntad av mottagaren i målspråskulturen. I mottagandet av titel är det mottagaren som själv bestämmer vilken funktion och betydelse den kommer att ha för honom eller henne. Med andra ord kan den funktion som sändaren avsett med en titel i källspråskulturen få en helt annan funktion för en viss mottagare i

² Landqvist (2010:25) gör samma iakttagelse och talar istället om *titelproducent(er)*.

målspråskulturen. En titel kan således fylla dubbla funktioner beroende på sändare–mottagare perspektiv, vilket ställer höga krav på titelsättaren i målspråskulturen, som dels måste få titelöversättningen att fungera i målspråket utifrån målkulturella förutsättningar, funktionalitet, dels bevara de av källtextsförfattaren avsedda intentioner med titeln, lojalitet (Nord 1995:261).

Det traditionella synsättet på en översättning är att denna är en avbildning och ett återgivande av en befintlig källtext (Nord 2006:131). Synsättet innebär att källtexten blir en sorts ”måttstock” för översättningsarbetet, vilket i sin tur leder till ett retrospektivt synsätt på översättning (Nord 2006:231–232).

Dagens moderna funktionella synsätt på översättning utgår istället från en dynamisk modell som utreder vad en text faktiskt är. Funktionsteoretiker ser på en text som ett slags ”informationsutbyte”, där olika mottagare tolkar texten på olika sätt, beroende på deras tidigare kunskaper och attityder gentemot texten och därmed får ut olika budskap av texten (Nord 2006:132).

Den dynamiska modellen medför vissa svårigheter för översättaren, eftersom en text kan anta formen av lika många olika texter som det finns mottagare. Därför föreslår Nord (2006:133) en annan modell med ett prospektivt synsätt som utgår från översättningens tänkta syfte, dess kommunikativa funktion, i målspråskulturen.

Efter att översättaren analyserat källtexten anpassas texten för den målspråkssituation som föreligger. Denna analysmodell går givetvis att applicera också på översättning av boktitlar. Titelsättaren bör analysera för vilken målgrupp boktiteln är avsedd, deras behov och förväntningar, för att kunna producera en så optimal boktitel som möjligt (jfr Nord 2006:133).

Bedömningen av en boktitels funktion kan skilja sig mellan en originaltitel och en översatt titel, men den behöver inte göra det. Originaltiteln utgår från de textkonventioner som finns i källspråskulturen och anpassas efter källspråkläsarnas behov och förväntningar, medan den översatta titeln bör målspråksanpassas i enlighet med målspråskulturens textkonventioner och mottagarnas behov och förväntningar (Nord 1995:265–266). Boktitlar kan alltså fylla olika funktioner för olika läsare, i olika kulturer, vid olika tillfällen, om det kulturella avståndet är tillräckligt stort mellan språkparen i fråga, även om inte detta torde gälla mellan Frankrike och Sverige och därmed inte inverka på den aktuella undersökningen.

3.5 Kommunikativa funktioner

Nedan följer en kort presentation av Nords (1995) funktionellt inriktade analysmodell av de sex kommunikativa funktioner som ligger till grund för den här undersökningen.

Nords modell utgår från att titlar i allmänhet kan fylla följande kommunikativa funktioner:

<i>Grundläggande funktioner</i>	<i>Möjliga funktioner</i>
▪ distinktiv funktion	▪ referentiell funktion
▪ metatextuell funktion	▪ expressiv funktion
▪ fatisk funktion	▪ appellativ funktion

De tre grundläggande funktionerna bör ses som universella funktioner där gemensamma drag förekommer hos alla titlar oberoende av genre och kultur. De tre möjliga funktionerna är specifika för vissa titlar och är därmed funktioner som inte alla boktitlar behöver fylla.

För det första måste en boktitel kunna urskiljas från andra boktitlar (*distinktiv funktion*). För det andra måste det gå att utläsa att det handlar om en boktitel och inte till exempel en rubrik för en reklamannons (*metatextuell funktion*). För det tredje vill boktiteln skapa en första kontakt mellan mottagaren och boken genom att signalera att det handlar om en boktitel som attraherar mottagaren och är minnesvärd (*fatisk funktion*). För det fjärde kan det vara bra om boktiteln säger någonting om bokens innehåll och/eller stil (*referentiell funktion*). För det femte vill sändaren genom boktiteln ge uttryck för sin personliga inställning till den tillhörande texten (*expressiv funktion*) och slutligen, för det sjätte, vill sändaren genom boktiteln väcka mottagarens intresse så att boken i fråga blir läst (*appellativ funktion*) (Nord 1995:264).

Det finns vissa likheter mellan den fatiska funktionen och appellfunktionen i och med att båda vill, med hjälp av boktiteln, etablera en kontakt mellan sändare och mottagare, attrahera och vara minnesvärd för mottagaren. Det som skiljer funktionerna åt är att den fatiska funktionen hos titlar bygger på titlarnas form och syntax, medan appellfunktionen hos titlar bygger på deras semantiska innehåll utifrån vissa på förhand utvalda språkliga kategorier.

Fördelningen mellan förekomsterna av de möjliga funktionerna i Nords korpusbaserade studie (1995:267) visar att den referentiella funktionen noteras för flest antal belägg, tätt följd av appellfunktionen. Minst vanligt förekommande är den expressiva funktionen. Denna "hierarki" menar Nord "can be considered 'typical' of titles and

headings”. Undersökningens resultat kommer att närmare jämföras med Nords och hennes hierarkiska ordning i kapitel 5.

I kapitel 4 nedan presenteras Nords sex funktioner närmare tillsammans med illustrerande exempel ur det aktuella materialet, följt av en analys.

4. Resultat och analys

I detta kapitel redovisas undersökningens resultat med tillhörande analys. Avsnitt 4.1 beskriver och analyserar de tre grundläggande funktionerna, medan avsnitt 4.2 redogör för de möjliga funktionerna hos det undersökta materialets titlar utifrån Nords (1995) modell. Analysen utgår från antagandet att både de franska och svenska titlarna fyller, eller åtminstone bör fylla, de grundläggande funktionerna. Analysen kommer att kompletteras med illustrerande exempel från båda delmaterialen.

Analysen kommer genomgående att jämföra det franska delmaterialet och det svenska utifrån vilka skillnader och likheter som titlarna uppvisar inom varje funktion respektive underkategori. Därefter undersöks hur dessa skillnader och likheter mellan originaltitlarna och deras översättningsmotsvarigheter kan tänkas påverka eller faktiskt har påverkat överföringen av de kommunikativa funktionerna.

Det klassificeringsarbete som följer under de tre möjliga funktionerna ska inte betraktas som rent objektivt i naturvetenskaplig mening. Svårigheter grundas främst i den kontakt som etableras mellan sändare och mottagare i den kommunikativa situationen och som styr hur mottagaren uppfattar sändarens budskap. Tillämpningen av Nords modell (1993, 1995) innebär en viss subjektiv hållning i och med formuleringen av språkligt tematiska kategorier och med tanke på vad som faktiskt är ett referentiellt, expressivt och appellerande innehåll hos de aktuella titlarna.

Undersökningen avser att undersöka titlarna isolerade från de tillhörande texternas innehåll, utifrån de kriterier som Nord beskriver (1993, 1995). Det faktum att jag inte analyserar boktitlarna i förhållande till de tillhörande texterna kan naturligtvis komma att påverka den aktuella analysen, eftersom det förekommer boktitlar som antagligen får full betydelse först efter att man tagit del av den tillhörande texten (till exempel på grund av att boktiteln uppfattas som gåtfull eller vag).

Hela kapitel 4 kommer att genomsyras av de två krav som Nord (1995:261) ställer på översatta titlar – att de dels bör bevara de av den ursprungliga titelsättarens egna intressen och avsikter med originaltiteln i källspråkskulturen (= lojalitet), dels anpassas efter mottagarens

förväntningar och utifrån de normer som råder i målspråskulturen (= funktionalitet).

4.1 De tre grundläggande kommunikativa funktionerna

Följande tre kommunikativa funktioner, *den distinktiva funktionen*, *den metatextuella funktionen* och *den fatiska funktionen* är alla obligatoriska och alla titlar, oberoende av genre eller kultur, ska fylla dessa enligt Nord (1993, 1995). Dock visar analysen att vissa av det undersökta materialets boktitlar trots allt inte uppfyller de formulerade kriterierna inom respektive funktion och därmed inte fyller samtliga grundläggande funktioner.

4.1.1 Den distinktiva funktionen

En boktitel måste vara distinktiv, det vill säga den måste gå att särskilja från andra boktitlar genom sin unikheter. Enligt Nord är det översättarens uppgift att kontrollera att en översatt boktitel inte förekommer sedan tidigare (1995:270), men det har visat sig se annorlunda ut inom Sekwa förlag. Enqvist (personlig kommunikation) berättar att det är förlagsredaktörens ansvar att se till att en titel inte förekommer sedan tidigare.

På samma sätt som en originaltitel måste vara unik i källspråskulturen, måste en översatt titel vara unik i målspråskulturen, och därmed identifiera den tillhörande texten som den hör samman med. Ett sätt att ta reda på om det aktuella materialet fyller den distinktiva funktionen är att söka på de olika boktitlarna i nationella bibliotekskataloger för att ta reda på om de genererar några träffar på andra verk med samma titel. En första genomgång av de aktuella boktitlarna visar att de franska originaltitlarna och de svenska översatta titlarna är unika *inom* respektive delmaterial, men *utanför* delmaterialen ser det annorlunda ut.

En sökning på Frankrikes nationalbiblioteks hemsida (BnF, *Bibliothèque nationale de France* [www]) visar att totalt sex av de 47 franska originaltitlarna förekommer på andra verk än på de som ingår i delmaterialet. Av dessa sex titlar som förekommer på andra verk i BnF är alla utom en titel utgivna före boktitlarna i det aktuella delmaterialet, och förvånande nog är två stycken romantitlar. *Parfum d'enfer* (2008) är inte bara titel på Anne Rambachs roman som ingår i det aktuella franska delmaterialet, utan är även titel på Jean-Luc Lahayes roman från 1994. *Le rendez-vous* är inte bara titel på Justine Lévy's debutroman från 1995

som ingår i det franska delmaterialet, utan är också titeln på den franska översättningen av den nederländska författaren Margriet de Moors roman, *Zee-binnen*, samt på en novellsamling av Gabrielle Cluzel från 2003. Övriga fyra titlar som förekommer på andra verk i BnF är av olika karaktär. Titeln *Voix sans issue* (2005) förekommer på 6 olika typer av artiklar. *Boomerang* (2009) förekommer på sammanlagt fyra olika tidskrifter och *Délit de fuite* (2009) är titeln på både en film av Bernard Bordelie från 1958 och på en artikel av Bernard Alliot från 1989.

Sökningen på BnF visar att de franska titlar som förekommer på andra verk än på enbart de böcker som ingår i det undersökta franska delmaterialet, är titlar på äldre utgivna verk (förutom i ett fall). Kanske har källspråkstitelsättarna övervägt att flera titlar faktiskt sammanfaller med äldre titlar som inte längre finns till försäljning.

En genomgång av sökning i den svenska databasen Libris ([www]) visar att totalt fem titlar av de 47 svenska översatta titlarna förekommer på andra verk, och på andra texttyper, än på de som ingår i det aktuella delmaterialet. Dessa fem titlar är utgivna före boktitlarna i det undersökta svenska delmaterialet. Tre av dessa titlar uppträder tillsammans med undertitlar som preciserar vilken texttyp det rör sig om. *Budbäraren* (2012) förekommer som titel på sammanlagt fem olika tidskrifter. *Bumerang* (2010) är även titeln en e-tidskrift från 2005–2008 och *Reaktorn* (2011) förekommer som titel på AB Atomenergis personaltidning från 1957–1979. Övriga två titlar som förekommer på andra verk i Libris är *Bubblor* (2012) som är titeln på en barnbok av Dot Meharry från 2004, och *Ät mig* (2010) som också är titeln på en kokbok av Erik Videgård från 2006.

Ingen av de svenska titlarna som förekommer på andra verk än på de i det aktuella svenska delmaterialet förekommer som titlar på skönlitterära romaner, som i fallet med två franska boktitlar. Likväl uppfyller varken de franska eller de svenska boktitlarna i de aktuella delmaterialen de krav som Nord ställer på att boktitlar ska vara distinktiva och unika, oberoende av genretillhörighet.

Resultatet kan tyckas något förvånande i och med att Sekwa uppger att förlaget alltid kontrollerar om det redan finns böcker med samma eller liknande titlar sedan tidigare. Förlaget anger emellertid att det inte gör så mycket om ett titelval sammanfaller med en äldre boktitel som inte längre finns till försäljning, vilket kan vara en förklaring till antalet träffar på de svenska titlarna i Libris. Däremot är det värre om titelvalet skulle sammanfalla med en nyligen utgiven bok. Förläggarna på Sekwa förlag söker i Libris och via nätbokhandlare för att bilda sig en uppfattning om vilka boktitlar som fungerar eller redan är upptagna (Enqvist,

personlig kommunikation). Med tanke på Sekwa förlags noggranna arbetssätt kring titelval är det troligen Nords modell som borde redigeras istället för att förlaget ska ändra sina titelprövanden.

Nord (1995:271) talar om förekomsten av ”doubles” och ”near-doubles” i sin studie, vilka innebär att en viss del av ett specifikt titelmönster återfinns i en annan snarlik titel och som drabbar de aktuella titlarnas distinktiva funktion. Ett exempel på förekomsten av en ”near-double” är den svenska boktiteln *Vända blad* (FraKT: *Retour à la ligne*). I Libris återfinns den svenska originaltiteln *Ovända blad* från 2010 av Ulla Berglund. De båda titlarna är snarlika, även om de ger uttryck för två grammatiskt och syntaktiskt skilda strukturer. Titeln *Vända blad* är en infinitivfras med ett tillhörande objekt och har många tolkningsvarianter (se ”bildspråk” inom appellfunktionen i avsnitt 4.2.3 nedan). Antingen kan titeln tolkas som att personerna i boken vill börja om på nytt eller så uttrycker titeln författarens handling i ett skrivsammanhang, eller som Enqvist (personlig kommunikation) tillägger kan den ge uttryck för att boken ”är en riktig bladvändare”. Berglunds svenska originaltitel, *Ovända blad*, är istället ett substantiv med en adjektivbestämning. Naturligtvis kan även denna titel tolkas som att personerna i hennes bok har en del ouppklarat och kanske svårigheter att gå vidare i livet, men också som faktiska blad i en bok som ingen ännu bläddrat i.

Sammantaget visar ovanstående resultat och analys av den distinktiva funktionen hos de aktuella boktitlarna att flera av dem inte fyller den distinktiva funktionen såsom den är formulerad av Nord (1995:270–272). Vissa av de undersökta boktitlarna förekommer även som titlar på andra verk, och förvånande nog på andra skönlitterära böcker utgivna före det undersökta materialets boktitlar, trots det grundläggande krav som ställs på att titlar ska vara distinktiva och unika oberoende av genre (1995:264, 270). Kanske är det så att Nords modell inte helt lyckas beskriva verkligheten och därför behöver revideras istället för förlagens titelprövanden. En boktitel snarare *bör* än *måste* vara helt unik.

4.1.2 Den metatextuella funktionen

Den metatextuella funktionen hos titlar kommer till uttryck genom att en boktitel ska kunna bli igenkänd som just en boktitel och ingenting annat, med hjälp av verbala element såsom syntaktiska och stilistiska medel respektive icke-verbala element såsom layout och typografi. Här bör de

olika förlagen följa de normer och konventioner för hur titlar ska se ut i käll- respektive målspråkskultur (Nord 1995:264, 272).

Den metatextuella funktionen innebär att titeln pekar framåt mot den tillhörande texten, som en så kallad *anaforisk syftning* (Genette 1997:294), och identifierar texten som till exempel en roman, novell eller essä. Titlar utgörs ofta av relativt enkla syntaktiska och semantiska strukturer och Nord (1995:280) skiljer mellan fyra olika makrostrukturella titeltyper: 1) enkla titlar, 2) titel–undertitelkombinationer, 3) två–ledstitlar, med den samordnade konjunktionen ”eller”, och slutligen 4) titlar i form av utropsord. Dessa fyra typer kan vidare anta olika syntaktiska former såsom nominaltitlar, verbaltitlar, satsformade titlar, adverbialtitlar, attributiva titlar, och titlar i form av ett utrop.

Undersökningen visar att samtliga boktitlar i materialet är ”enkla titlar” på den makrostrukturella nivån. Dessa enkla titeltyper antar olika syntaktiska former, alltifrån nominaltitlar, *Ru – Ru*, verbaltitlar, *Rien ne s'oppose à la nuit – Ingenting kan hindra natten*, till adverbialtitlar, *Dans les bois éternels – I de eviga skogarna*. Också titlar i form av utropsord förekommer, *Bas les voiles ! – Ner med slöjan!*, och likaså satsformade titlar, *Le froid modifie la trajectoire des poissons – Fiskar ändrar riktning i kallt vatten*.

Följande analys kommer i huvudsak att beröra de skillnader som förekommer mellan de franska och svenska boktitlarna med tanke på den metatextuella funktionen.

Den franska originaltiteln *Pars vite et reviens tard* (SveMT: *Budbäraren*) är ett exempel där den franska satskonstruktionen är ett imperativ medan den svenska översättningsmotsvarigheten utgörs av en nominalfras. Den satsformade titeln, *Le froid modifie la trajectoire des poissons – Fiskar ändrar riktning i kallt vatten* visar på en viss betydelseförändring mellan original och översättning. *Le froid* (sv. ’kylan’, ’kölden’) är subjekt och *la trajectoire des poissons* (sv. ’fiskars riktning’) är objekt i den franska titeln. Däremot är det *fiskar* som är subjekt i den svenska översatta titeln och *riktning* som är objekt.

Det finns inga krav på att den metatextuella funktionen måste uttryckas verbalt i titeln, till exempel genom en texttypsbestämning (Landqvist 2010:32). I vissa målspråkskulturer är det vanligt att översättningar är försedda med en texttypsangivelse som utgör en del av titeln. Texttypsangivelser är framförallt vanligt i översatta verk till engelska där titeln ofta anger om verket är en *story*, *tale* eller *short story* (Landqvist 2010:31). I det aktuella materialet finns inga texttyps- eller genreangivelser integrerade med boktiteln på samma sätt som till exempel: *Moi-même, Roman qui n'en est pas un* av Charles Nodier

(Genette 1997:96) och *Simone de Beauvoir, en biografi* från 1991 (Libris [www]). Däremot förekommer det externa texttys- och genreangivelser (*external genre indications* hos Genette 1997:95) på flera franska omslag och på samtliga svenska omslag från Sekwa förlag. Texttysangivelserna på Sekwas böcker är placerade längst ner i det vänstra hörnet på bokomslaget och anger bokens genre eller texttyp. I franska böcker är det över lag vanligt att texttysangivelser också finns med på bokens titelsida (Amazon [www]).

Vidare följer en analys av hur det aktuella materialet ger uttryck för icke-verbala element såsom layout och typografi, som implicit kan uttrycka den metatextuella funktionen. Utifrån den franska webbsidan Amazon ([www]) har de franska originalomslagen granskats för att söka finna likheter och skillnader med de svenska omslagen, tillgängliga på Sekwas hemsida ([www]). De jämförelser som gjorts har framförallt gällt böckernas layout vad beträffar bildomslag och texttypografi.

Ett genomgående drag i det svenska delmaterialet är att boktiteln skrivs i större typstorlek än författarnamnet. På de franska bokomslagen förekommer större variation; ibland är boktiteln i större typstorlek än författarnamnet, ibland är det tvärtom och ibland står titeln och författarnamnet i samma typstorlek. Däremot är det vanligare att de franska författarna porträtteras på de franska originalomslagen än på de svenska omslagen (vissa undantag finns beroende på vilken utgåva man granskar).³ Novellsamlingarna *On n'empêche pas un petit cœur d'aimer – Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska* och *Les bulles – Bubblor* porträtterar den franska författarinnan Claire Castillon även på de svenska bokomslagen.

I och med de faktum att de franska författarnamnen oftare skrivs i större typstorlek än boktiteln och att de franska författarna gärna pryder de franska bokomslagen, kan man ana författarens betydelse i källspråskulturen jämfört med boktitelns status. Det är också troligt att originalförfattarna inte är lika kända i Sverige som i Frankrike och att det skulle kunna vara en anledning till att det svenska förlaget väljer att framhäva titeln desto mer.

Ett gemensamt drag för de båda delmaterialen är att de bokomslag som visar en person oftast är av kvinnligt kön. En anledning till detta skulle kunna bero på att böckerna i de flesta fallen är skrivna av kvinnor, om kvinnor och kanske också främst för kvinnor. Kvinnorna på omslagen kan tolkas som anaforiska syftningar, eftersom de hjälper till

---

³ Jag har uteslutit att studera pocketutgåvorna eftersom de oftast tenderar till mer "klatschiga" omslag. Däremot har jag inte gjort någon åtskillnad på om omslagen är till första- eller andrahandsutgåvorna.

att peka framåt mot den tillhörande texten och kan därmed bidra till att öka läsarens intresse för det aktuella textinnehållet. Omslagsbilderna, tillsammans med boktiteln, fyller då inte bara en metatextuell funktion, utan också en referentiell funktion (se avsnitt 4.2.1 nedan) och en appellfunktion (se avsnitt 4.2.3 nedan).

Till följd av att de franska originaltitlarna getts ut på flera olika förlag varierar också de franska böckernas layout. Sekwa har en tydlig profil vad gäller omslagslayouten. Boktiteln placeras på framsidans mitt, med författarens namn i versaler i en någorlunda ljus färgton och med titeln i större typstorlek är författarnamnet och dessutom i en starkare färg, gärna skriven med gemener. Enqvist (personlig kommunikation) menar att Sekwa ”lägger [sig] vinn om att ge ut snygga, välgjorda böcker [...] folk känner igen våra böcker.” Förlagets logga är unik och distinktiv och syns både på bokens framsida och bokens rygg.

4.1.3 Den fatiska funktionen

Enligt den fatiska funktionen ska titeln inte bara etablera en första kontakt mellan sändare och mottagare, utan den ska också skapa en första kontakt mellan mottagaren i kommunikationssituationen och den aktuella texten (Nord 2006:135). Landqvist (2010:36) poängterar att ”en översatt titel eller överskrift måste kunna identifieras som just en titel eller överskrift, och den måste utformas på ett sätt som är acceptabelt i målspråkskulturen”. Titels längd är således avgörande för den fatiska funktionen – den optimala titellängden för en ”enkel titel” är 3–4 graford⁴ – och dess mnemotekniska egenskaper, det vill säga hur lätt man kommer ihåg titeln (Nord 1995:274). För att mottagaren lättare ska kunna komma ihåg titeln bör inte en ”enkel titel” vara längre än 3–4 graford. Landqvist (2010:36) menar att titlar naturligtvis kan och får innehålla fler graford men att ovanliga syntaktiska strukturer från källspråket, effektfulla ord eller rytmiska titelmönster då kan underlätta för mottagaren att memorera den.

Boktitlarnas längd och mnemotekniska egenskaper är med andra ord av stor betydelse för att en boktitel ska kunna fylla den fatiska funktionen. Tabell 1 nedan visar antalet grafiska ord som de undersökta boktitlarna består av.

---

⁴ Som graford räknar jag alla enskilda ord som omges av spatier avgränsat av ett skiljetecken. Exempelvis består den franska titeln *L'Homme à l'envers* av fem graford.

TABELL 1. *Antalet boktitlar utifrån antalet graford i FraKT och SveMT*

Antalet graford	FraKT	SveMT
1–2 ord	14	24
3 ord	15	9
4– ord	18	14
Totalt	47	47

Tabell 1 visar att ett- och tvåordstitlar är vanligast i det svenska delmaterialet, medan de franska originaltitlarna vanligtvis utgörs av fyra graford eller fler och därmed är förhållandevis längre än de svenska titelmotsvarigheterna.

Detta resultat är föga förvånande eftersom det förekommer vissa strukturella skillnader mellan språken. Exempelvis kräver franskan två graford för att ange bestämd form av ett substantiv, till exempel *La centrale*, medan det i svenskan räcker med endast ett graford för att ange bestämd form, *Reaktorn*. I praktiken skulle de titlar som utgörs av endast ett graford vara lättare att komma ihåg än de titlar som består av fler graford, men i teorin fyller inte heller ettordstitlarna den fatiska funktionen enligt Nord och en optimal titel bör, som tidigare konstaterats, bestå av 3–4 graford (Nord 1995:274).

Att uttrycka genitiv på svenskan innebär att ett *-s* tillfogas det första substantivet i en nominalfras, vilket innebär att två graford krävs för att uttrycka genitiv, till exempel *Igelkottens elegans* och *Nattens inre*. Genitiv på franska utformas med hjälp av en *de*-bestämning som sammandras med de bestämda artiklarna *le* (maskulinum) till *du*, *la* (femininum) till *de la*, och *les* (plural) till *des*. Den här konstruktionen medför att franska nominalfraser i genitiv blir betydligt längre än deras svenska översättningsmotsvarigheter, se ovan, till exempel *L'Élegance du hérisson* och *L'Intérieur de la nuit*.

I båda delmaterialen förekommer boktitlar som består av fler än fyra graford, så kallade satsformade titlar (Nord 1995:280). Dessa satsformade titlar, till exempel *Le froid modifie la trajectoire des poissons – Fiskar ändrar riktning i kallt vatten*, fyller inte den fatiska funktionen, eftersom de är för långa och skulle innebära svårigheter för mottagaren att lägga titeln på minnet. Däremot förekommer det boktitlar inom båda delmaterialen vilkas ovanliga syntaktiska form och ibland speciella ordval påminner om den form man kan finna i lyriska texter, vilket ger en viss poetisk klang åt dessa boktitlar, till exempel *Contours du jour*

qui vient – *Konturer av den dag som nalkas* och *L'Homme à l'invers* – *Mannen som vände insidan ut*.

Den senare boktiteln på franska är utformad med en alliteration, som inte har bevarats i den svenska översatta titeln, där bokstaven ”l” förekommer i början av det ena ordet och i början av det andra, vilket skapar en upprepning av fonemet som bokstaven representerar. Trots det faktum att de satsformade boktitlarna i det undersökta materialet är längre än vad Nord anser är en ”optimal” titel, så bidrar likväl dessa titlars ovanliga och ”poetiska” konstruktioner till att mottagaren faktiskt skulle kunna memorera dem. Återigen förefaller Nords modell bristfällig och oklar då det visar sig att titlar som egentligen är för långa likväl kan fylla den fatiska funktionen utifrån möjligheterna att memorera dem.

I de två delmaterialen förekommer vissa skillnader i användningen av bestämd och obestämd form, vilket inte nödvändigtvis påverkar den fatiska funktionen hos boktitlarna annat än i fråga om skillnader vad gäller antalet graford, men som likväl kan vara intressant att granska närmare i och med att ett titelpars skilda former kan innebära vissa nyansskillnader.

Den franska titeln *Les bulles* är en nominalfras i bestämd form som har översatts till svenska med en nominalfras i obestämd form utan någon indefinit artikel, *Bubblor*. Ovanstående exempel visar att det rör sig om en direktöversättning (*la traduction littérale* hos Vinay & Darbelnet 1977:48), men frågan är om den svenska översättningen förmedlar samma betydelse som det franska originalet.

Översättningssvårigheterna i valet av bestämd och obestämd form torde grunda sig i franskans bestämda artikel i plural, *les*. Den franska bestämda artikeln kan ha både generisk och specifik betydelse, dock inte i alla sammanhang (Hansén & Schwartz 1992:8–9). I exemplet ovan har den svenska titelsättaren utgått från att *les* har generisk betydelse och att ”alla sorters bubblor” åsyftas i den franska titeln, vilket har resulterat i en svensk titel som består av en nominalfras i obestämd form, *Bubblor*. Men eftersom *les* också kan ha specifik betydelse skulle titelsättaren också kunnat återge originaltiteln med bestämd form på svenska, ”bubblorna”. Enqvist (personlig kommunikation) uppmärksammar skillnaderna mellan användningen av bestämd och obestämd form i titlarna. Hon ger ett exempel på den svenska titeln *Smaken* (FraKT: *Une gourmandise*) och menar att de på förlaget ville få fram att ”huvudpersonen är på jakt efter en bestämd smak [...] dessutom påminner [den] om titeln [till Patrick Süskinds debutroman] *Parfymen*.”

I det undersökta materialet förekommer det flera exempel på att samma form, bestämd eller obestämd, är identisk i både käll- och måltext, till exempel *La centrale – Reaktorn* och *Insecte – Insekt*. Användningen av bestämd eller obestämd form tycks inte följa några speciella mönster i det svenska översatta delmaterialet. Kanske påverkar valet av speciesform inte heller det semantiska innehållet nämnvärt mellan käll- och måltext. Rimligtvis rör det sig om individuella preferenser hos de svenska titelsättarna kopplade till önskemål från förlagets sida.

Avslutningsvis bör det sägas att materialets i huvudsak korta titlar – som jag redogjort för i detta avsnitt – kan komma att påverka nästa funktion, nämligen den referentiella funktionen (se avsnitt 4.2.1 nedan).

4.2 De tre möjliga kommunikativa funktionerna

Följande tre möjliga kommunikativa funktioner, *den referentiella funktionen*, *den expressiva funktionen* och *appellfunktionen* är potentiella funktioner hos titlar, som bara vissa titlar fyller enligt Nords (1993, 1995) teori.

Delanalysen kommer att utgå från mina egna formulerade språkliga tematiska kategorier som utmärker det undersökta materialet och som utgår från Nords (1993, 1995) kriterier för respektive funktion. Analysen visar att flertalet franska och svenska titelpar informerar *olika mycket* om ett visst textinnehåll, uttrycker sändarens expressivitet *på olika sätt* samt tilltalar *olika mottagare på olika sätt* genom olika appeller. I mångt och mycket handlar det om till vilken grad boktitlarna fyller de möjliga funktionerna, även om det förekommer vissa titelpar där den ena titeln fyller en viss funktion medan dess titelmotsvarighet inte gör det.

4.2.1 Den referentiella funktionen

Den referentiella funktionen hos titlar innebär att titeln ska ge information om den tillhörande textens innehåll (eller stil). Informationen ska vara förståelig och acceptabel för mottagarna i målspråkskulturen, funktionalitet, och bevara de av källtextsförfattaren referentiella intentioner med originaltiteln, lojalitet (Nord 1995:264).

Eftersom den referentiella funktionen inte är obligatorisk, förekommer det naturligtvis titlar som inte ger någon, eller möjligen,

ytterst lite information om den tillhörande texten. Landqvist (2010:39) ger ett exempel på en sådan titel, nämligen *Z* av Vassilis Vassilikos, där titeln består av ett enda grafem, bokstaven ”z”. Även titeln *Hösten i Peking* av Boris Vian är vilseledande och ett exempel på att den referentiella funktionen hos titeln inte fylls. Boris Vians verk handlar nämligen varken om *höst* eller om staden *Peking*.

Eftersom jag själv inte har läst alla böcker som ingår i det aktuella materialet, kan jag inte avgöra om alla boktitlar informerar om det tillhörande textinnehållet på ett fullgott sätt. Undersökningen förutsätter därför att boktitlarna informerar om det tillhörande textinnehållet och att situationen inte ser ut som i exemplet *Hösten i Peking*, se ovan.

Inom den referentiella funktionen förekommer tre underfunktioner: *metakommunikativ referens* – författaren själv ger en fingervisning om texttypen i titeln (jfr den metatextuella funktionen i avsnitt 4.1.2 ovan) – *tematisk referens* – titeln informerar om ett visst innehåll som rör exempelvis bokens personer och tid och rum där handlingen utspelar sig – och *metalingvistisk referens* – titlar har utformats med arkaismer och markörer som anger regional tillhörighet. I den här delundersökningen kommer enbart underfunktionen tematisk referens att analyseras med tanke på materialets utformning och undersökningens begränsade omfång (se Landqvist 2010:39–40 för närmare beskrivningar av samtliga tre underfunktioner).

I fråga om den tematiska referensen har jag valt att analysera boktitlarna utifrån följande tre innehållsliga titelämnen: ”omtal av personer”, ”spatiala referenser” samt ”positiva och negativa ord”. Dessa teman har valts eftersom de utmärker och är återkommande för majoriteten av boktitlarna i materialet. En och samma titel kan gå tillbaka på en eller flera av de tematiska kategorierna.

Kategorin ”omtal av personer” innefattar boktitlar som refererar till levande människor med hjälp av substantiv, egennamn och pronomen (personliga pronomen och interrogativa pronomen), till exempel *budbäraren*, *dotter*, *man*, *vem* och *vi*. Inom kategorin ”spatiala referenser” ingår boktitlar som dels nämner platser och städer, dels ”rum” där människor kan befinna sig i och på, till exempel *i kallt vatten*, *kontinent* och *soffan*. Den sista tematiska kategorin anspelar på boktitlar som innehåller positivt eller negativt laddade ord⁵. Vanliga språkliga uttryck för detta tema i det franska delmaterialet är exempelvis: *aimer* (sv. ’att älska’), *délicatesse* (sv. ’delikatess’), *envies* (sv. ’önskningar’),

⁵ Viss risk för subjektivitet kan förekomma vid kategoriseringen av materialets titlar inom denna kategori, även om jag försökt minimera dess potentiella inverkan på delanalysen.

empêcher (sv. 'hindra') och *mauvaise* (sv. 'dålig'). I det svenska delmaterialet utgör bland annat orden *allvarligt*, *drömmen*, *eviga*, *ondska*, *underjordiska* och *önskar* uttryck för samma tema. Uttrycken representerar olika ordklasser såsom substantiv, adjektiv, adverb och verb, de senare i olika tempus. Inga indefinita pronomen är medräknade inom kategorin (till exempel *inget* och *ingenting*).

Tabell 2 nedan visar fördelningen av antalet belägg för de aktuella boktitlarna utifrån de tre tematiskt referentiella kategorierna (för närmare titelklassificeringar, se appendix 2):

TABELL 2. *Antalet belägg för kategorier inom underkategorin tematisk referens i FraKT och SveMT*

Kategorier	FraKT	SveMT	Totalt
Omtal av personer	16	21	37
Spatiala referenser	8	12	20
Positiva och negativa ord	21	22	43
Totalt	45	55	100

Tabell 2 visar att det totala antalet belägg hos de svenska översatta titlarna för samtliga språkliga uttryck i fråga om tematisk referens uppgår till 55 förekomster och det är därmed fler i antal belägg än i det franska delmaterialet (45 förekomster). Mest vanligt förekommande i båda delmaterialen är boktitlar som omtalar personer, tätt följt av boktitlar som innehåller positiva och negativa ord.

Efter ovanstående kategorisering visade det sig att 11 boktitlar i det franska delmaterialet och 12 boktitlar i det svenska inte gick att föra tillbaka på någon av ovanstående tematiska kategorier. Dessa titlar utgörs i första hand av ettords- och tvåordstitlar, till exempel *Insecte – Insekt* och *La cote 400 – Kod 400*. Dessa boktitlars knappa referentiella innehåll överensstämmer inte med definitionerna för de valda tematiska kategorierna.

De få skillnader som förekommer mellan delmaterialen i tabell 2 är av olika art och nedan följer en analys av samtliga underkategorier tillsammans med illustrerande exempel.

Titelparet *Le voisin – Colombes granne* illustrerar ett exempel där den svenska översatta titeln utgörs av ett tillägg i form av förnamnet *Colombe*. Titelsättaren har antagligen använt sig av detta förtydligande i den svenska titeln för att dels öka titelns referentiella innehåll, i och med förtydligandet har den svenska titeln två belägg inom kategorin "omtal av personer" (*Colombe* och *granne*), dels för att underlätta mottagarens förståelse av boktiteln och den tillhörande texten. Den franska original-

titeln ger ytterst lite information om den tillhörande texten genom den något korta titeln *Le voisin* (sv. 'grannen').

Den franska boktiteln *Le rendez-vous* (sv. 'mötet') kan inte föras tillbaka på någon av de formulerade tematiska kategorierna eftersom den varken refererar till en person, plats eller innehåller, enligt mig, något positivt eller negativt laddat ord. Däremot går dess svenska titelmotsvarighet, *Vi ses på Place de la Sorbonne*, tillbaka på två av de språkligt tematiska kategorierna, nämligen "omtal av personer" genom det personliga pronomenet *Vi*, och "spatiala referenser" genom platsangivelsen *Place de la Sorbonne*. Både den svenska och franska titeln refererar till "ett möte", men skillnaden är att den franska titeln uttrycker "mötet" explicit. Den svenska titelmotsvarigheten refererar däremot implicit till ett möte med hjälp av en uppmaning. Den franska titelns referentiella innehåll är begränsat och refererar enbart till "mötet" i fråga. Den svenska titeln har formulerats så att både platsen för var mötet kommer att äga rum och vilka det är som ska träffas uttrycks explicit. Att den svenska titelsättaren valt att göra en omformulering av den franska originaltiteln tolkar jag som att det varit viktigt att förankra den svenska titelmotsvarigheten i en fransk miljö och därmed öka mottagarens eventuella intresse för den tillhörande texten. Den svenska titeln visar hur titelsättaren i målspråkskulturen gör avkall på lojaliteten gentemot den franska originaltiteln för att istället lyfta fram bokens anknytning till den franska kulturen och således stärka dess funktionalitet.

Inom kategorin "positiva och negativa ord" noteras endast ett belägg som skiljer delmaterialen åt. Detta motsvaras av två boktitlar inom respektive delmaterial, vars titelmotsvarigheter inte går att föra tillbaka på den aktuella kategorin. Dessa boktitlar är i det franska delmaterialet *Naissance d'un pont* (SveMT: *Drömmen om en bro*) och *Rose* (SveMT: *Huset du älskade*), samt *Okänd kontinent* (FraKT: *Un lieu incertain*) och *Smaken* (FraKT: *Une gourmandise*) i det svenska delmaterialet.

I det första franska exemplet har det franska ordet för "födelse" (fra. 'naissance') ersatts med det svenska ordet *drömmen*. Denna "dröm" är också det ord som för tillbaka titeln på det aktuella temat. I det första svenska titelexemplet är det franska adjektivet *incertain* (sv. 'främmande') tolkat som ett negativt laddat ord, medan den svenska motsvarigheten, adjektivet *okänd*, inte uteslutande är ett negativt laddat ord. Jag har snarare tolkat *okänd* som ett neutralt ord, som betecknar någonting man inte känner till. På samma sätt är substantivet i den svenskspråkiga titeln *Smaken* tolkat som ett mer neutralt laddat ord än dess franska

motsvarighet *Une gourmandise* (sv. 'läckerbit, godsak') som tydligt refererar till någonting positivt.

Boktiteln *La délicatesse – Nathalie – en delikat historia* är ett exempel där både den franska och svenska titeln utgör belägg inom kategorin "positiva och negativa ord", franskan genom substantivet *délicatesse* (sv. 'delikatess') och svenskan genom adjektivet *delikat*. Däremot har den svenska titelmotsvarigheten ett större referentiellt innehåll i och med tillägget av förnamnet *Nathalie*. Tillägget innebär inte bara en direkt anspelning på filmatiseringen av boken med det svenska namnet "Nathalie", som gick upp på biograferna i samband med Sekwas boksläpp 2012, utan det innebär också att den svenska översatta boktiteln får ett större explicit referentiellt innehåll än den ursprungliga franska boktiteln.

Man kan tolka det större antalet belägg i det svenska delmaterialet jämfört med det franska för samtliga tematiska referentiella kategorier som ett uttryck för översättningsstrategin *explicitering*. Denna strategi innebär att titelsättaren i målspråskulturen för in kompletterande information eller specificerar redan existerande information i källtexten för att göra måltextern mer begriplig för mottagarna (Landqvist 2010:43). Mottagarna av de svenskspråkiga titlarna får således mer klagörande information om innehållet i de tillhörande översatta texterna än mottagarna av de franskspråkiga titlarna. Detta blir extra tydligt i exemplet *Rose – Huset du älskade*, där visserligen den svenska översatta titeln ger helt ny information jämfört med vad som sägs i det franska originalet, men som däremot gör den svenska titeln mer explicit och informativ än den något vaga franska originaltiteln (se "vaghet" inom appellfunktionen, avsnitt 4.2.3 nedan).

Anledningen till det större antalet belägg inom det svenska delmaterialet kan delvis bero på att de svenska titelsättarna följer andra normer vad gäller titelutformningen än de franska och/eller att individuella preferenser har fått spela in vid titelsättningen. Dock medför de språkliga förändringarna i de svenska översatta titlarna att titelsättarnas lojalitet gentemot titelsättarna i den ursprungliga kommunikativa situationen har försvagats, till fördel för titlarnas funktionalitet i målspråskulturen.

Majoriteten av de svenska titelmotsvarigheterna är direktöversättningar, det vill säga de svenska översatta boktitlarna är ordagranna översättningar av de franska originalen, och de har därmed samma semantiska innehåll som de franska originalen. Boktitlarna får därför sägas fylla den referentiella funktionen i både käll- och målspråskulturen. De direktöversatta boktitlarna visar både på lojalitet mot sändaren i källspråskulturen och på hänsyn till mottagaren av titlarna i

målspråskulturen. Enligt Lindqvist (2002:221–225) är direktöversättningar att förvänta vid översättning av litteratur som tillhör den så kallade finlitteraturen, medan populärlitterära verk översätts mer fritt och inte är lika källtextbundna (jfr Landqvist 2010:10–12 och se kapitel 3 ovan).

Dock kan man ifrågasätta om det stora antalet ett- och tvåordstitlar (se tabell 1 i avsnitt 4.1.3 ovan) verkligen kan sägas fylla den referentiella funktionen i och med deras korthet räknat i antalet graford. Dessa boktitlars bristfälliga referentiella innehåll kan komma att gynna en annan möjlig kommunikativ funktion inom Nords modell (1993, 1995), nämligen appellfunktionen (se avsnitt 4.2.3 nedan).

4.2.2 Den expressiva funktionen

Titlar som fyller den expressiva funktionen ska, om möjligt, förmedla källtextförfattarens åsikt och attityd angående den tillhörande texten och funktionen kan komma till uttryck genom ett antal språkliga verktyg (Nord 1995:264). Titelsättaren i målspråskulturen bör vara uppmärksam på de(t) perspektiv som titelsättaren bakom originaltitlarna uttrycker, vilket innebär att lojaliteten mot sändaren i den kommunikativa situationen kommer att främjas hos de titlar som fyller denna funktion. Den sändarorienterade expressiviteten refererar antingen till de tematiska referenserna i texten, till texten själv eller till andra faktorer inom kommunikationssituationen.

Den expressiva funktionen utgörs av tre kategorier, vilka är ”identifiering”, ”bindning” och ”explicit värdering” till vilka ett antal språkliga uttryck hör (Landqvist 2010:55).⁶

Kategorin ”identifiering” innebär att mottagaren i målspråskulturen ska kunna identifiera sig med boktitlarnas tematiska referenser, bland annat genom användningen av personliga pronomen (1 och 2 person singular), imperativformer och direkta frågor (Landqvist 2010:56) som till exempel i boktiteln *Qui a tué l’Ayatollah Khomeini ? – Vem dödade*

⁶ Nord (1995:276–277) talar om två underfunktioner till den expressiva funktionen.

Den emotionella funktionen kommer till uttryck med hjälp av känslouttryck i form av diminutiver, superlativer, känslouttryck (kärlek) och/eller känslolösligheter (med tilltal i 1 person sing.). *Den värderande funktionen* uttrycks med hjälp av värderingsuttryck i form av positiva eller negativa konnotationer, graderande adjektiv och adverb.

ayatolla Kanuni? (som är det undersökta materialets enda boktitel som är utformad som en direkt fråga).

Kategorin ”bindning” (även ”personlig relation”, Landqvist 2010:55) innebär att titelsättarna bakom delmaterialen uttrycker sina inställningar till personer bland annat genom personreferenser med hjälp av possessiva pronomen (1 person) och omnämnande av personer med förnamn (Landqvist 2010:56), till exempel *Nina par hasard – Nina av en slump*.

Kategorin ”explicit värdering” uttrycks i titlar med hjälp av värderande adjektiv och ord som har ett mer eller mindre starkt känsloläge (Landqvist 2010:57). Eftersom det finns en stor svårighet i att på ett objektivt sätt definiera vilka ord som över huvud taget har ett känsloläge, kommer ”explicit värdering” att analyseras utifrån den referentiella funktionens tematiska referens, ”positiva och negativa ord” (se avsnitt 4.2.1 ovan).

Som värderande ord med ett mer eller mindre starkt känsloläge räknar jag substantiv, verb, adjektiv och adverb (se appendix 3). Ett exempel på denna kategori kan illustreras med titeln *Une mauvaise fille – En ovärdig dotter* där den franska titeln innehåller adjektivet *mauvaise* (sv. ’dålig’), som har ett känsloläge i och med ordets negativa laddning. Den svenska titelmotsvarigheten är utformad med adjektivet *ovärdig*, som inte helt är synonymt med franskans *mauvaise*, men som ändå ligger tillräckligt nära rent semantiskt, för att uttrycka samma känsloläge.⁷

I tabell 3 redovisas fördelningen av antalet belägg för kategorierna ”identifiering”, ”bindning” och ”explicit värdering” inom den expressiva funktionen i fråga om de båda delmaterialen (för närmare titelklassificeringar, se appendix 3).

---

⁷ Dumas (personlig kommunikation), som översatte boken *Une mauvaise fille*, föreslog själv titeln *En dålig dotter* för förlaget, men förlagets representanter bestämde sig tillslut för boktiteln *En ovärdig dotter*.

TABELL 3. *Antalet belägg för den expressiva funktionen genom Identifiering, Bindning och Explicit värdering i FraKT och SveMT*

Kategorier	FraKT	SveMT	Totalt
Identifiering	6	8	14
<i>Pers. pron. 1 och 2 pers. sg</i>	2	5	7
<i>Imperativform</i>	3	2	5
<i>Direkt fråga</i>	1	1	2
Bindning	6	6	12
<i>Poss. pron. 1 pers. sg</i>	1	-	1
<i>Förnamn</i>	5	6	11
Explicit värdering	20	20	40
<i>Subst. med känslolinhåll</i>	10	9	19
<i>Verb med känslolinhåll</i>	4	6	10
<i>Adj. och adv. med känslolinhåll</i>	6	5	11
Totalt	32	34	66

Utifrån tabell 3 kan det konstateras att det förekommer flest antal belägg, totalt 40 stycken, av kategorin ”explicit värdering” inom både de franska och de svenska delmaterialen, med 20 belägg för varje delmaterial. Med tanke på att det förekommer så få skillnader mellan delmaterialen, dels inom varje språklig underkategori, dels vad gäller det totala antalet belägg, tolkar jag det som att samtliga undersökta boktitlar fyller den expressiva funktionen till samma grad (34 stycken förekommer i SveMT skiljer sig alltså inte åt från 32 stycken i FraKT).

Delanalysen som följer kommer att beröra boktitlarnas uppvisade likheter men också skillnader utifrån tabell 3, för att undersöka om boktitlarna som helhet uppfyller sin dubbla funktion att både vara lojala och funktionella.

Utifrån tabell 3 kommer kategorin ”identifiering” till något större uttryck i det svenska delmaterialet jämfört med det franska. Avsaknaden av personliga pronomen i de franska originaltitlarna utgör skillnaderna gentemot deras svenskspråkiga översättningar, till exempel *Rose – Huset du älskade* och *La liste de mes envies – Allt jag önskar mig*. De personliga pronomina i 1 och 2 person singular i de svenskspråkiga boktitlarna innebär att mottagaren ska kunna identifiera sig med centrala referenser i boktitlarna (Landqvist 2010:56).

Det förekommer två titelpar där imperativformer ingår, *Bas les voiles ! – Ner med slöjan!* och *Mangez-moi ! – Ät mig*, samt ytterligare en fransk titel med en imperativform, *Pars vite et reviens tard*, vars svenska motsvarighet istället utgörs av nominalfrasen *Budbäraren*. I det

senare titelexemplet har titelsättaren genomfört en *fokusförskjutning* i den svenska översättningen, vilken inte längre ger en antydning om att en person står bakom titelinformation. I och med imperativformerna i den franska boktiteln av verben *partir* (sv. 'resa', 'ge sig iväg') och *revenir* (sv. 'återvända') som böjts efter 2 person singular, *pars* och *reviens*, kan man utläsa att en person står bakom titelinformationen. Det motsatta förhållandet råder i den svenskspråkiga titeln *Huset du älskade* (FraKT: *Rose*), som ger en antydning om att någon annan står bakom titelinformationen. I den franska titelmotsvarigheten återfinns inte någon sådan antydning.

Det är endast inom kategorin "direkt fråga" som delmaterialen visar samma antal belägg (1 belägg vardera). Inom övriga kategorier skiljer sig de franska och svenska boktitlarna alltså åt i fråga om antalet belägg, om än ytterst lite.

Några få skillnader mellan delmaterialen noteras för de språkliga uttrycken inom kategorin "bindning", trots att delmaterialen uppvisar samma totala antal förekomster inom kategorin, nämligen sex belägg vardera. Det förekommer endast en boktitel i hela materialet som består av ett possessivt pronomen i 1 person singular, vilket är den franska originaltiteln *La liste de mes envies* (SveMT: *Allt jag önskar mig*).

De förnamn som boktitlarna refererar till noteras för ytterst få skillnader vad gäller antalet belägg. Undersöker man däremot den exakta fördelningen av boktitlarna (se appendix 3), visar det sig att de boktitlar som går tillbaka på underkategorin "förnamn" utgörs av fyra titelpar, det vill säga boktitlar där både de franska och svenska titlarna refererar till samma förnamn, medan övriga förekomster istället består av svenska översatta titlar där förnamn tillkommit utan att de förekommer i de franska originalen. Det visar sig alltså att å ena sidan överförs vissa förnamn i de franska titlarna till de svenska titlarna, och å andra sidan tillkommer ytterligare några förnamn i de svenska titlarna i form av tillägg från titelsättarnas sida.

Boktitlarna *Le voisin – Colombes granne* och *La délicatesse – Nathalie – en delikat historia* är således exempel på när svenskspråkiga boktitlar utformas med tillägg i form av förnamn som inte förekommer i de franska originalen. Förnamn kan fungera som kulturella signaler och kan därmed förankra titeln och den tillhörande texten i en viss kontext (Landqvist 2010:61). Tilläggen i form av förnamn kan med andra ord vara ett sätt för titelsättarna att skapa funktionella boktitlar i målspråkskulturen, med hjälp av *exotism*. Mottagarna i målspråket förutsätts uppfatta dessa förnamn i de svenska översatta titlarna som

”främmande” och ”exotiska”, vilket i sig borde öka deras intresse till att vilja ta del av den tillhörande texten (Landqvist 2010:62–63).

I ovan nämnda titelexempel får antas att förnamnet *Colombe* tydligare anspelar på den franska kulturen och kan därmed upplevas som främmande i en svensk kontext. Förnamnet *Colombe* är därmed ett uttryck för exotism i målspråket. Förnamnet *Nathalie* är däremot inte ett lika ”främmande” namn sett till dess popularitet i både Frankrike och Sverige.⁸ Av de franska boktitlarna som innehåller ett förnamn har alla utom ett överförts i den svenska översättningen. Den franska titeln *Rose* har ersatts med den svenska titeln *Huset du älskade*. En anledning till att den svenska titelsättaren valt att frånga den franska titeln och sätta en helt ny titel på den svenska översättningen skulle kunna vara att det inte framgår lika tydligt att *Rose* är namnet på bokens huvudperson (Sekwa [www]). Förmodligen har den svenska titelsättaren konsulterat den engelska originaltiteln istället, *The House Man*, vars semantiska innehåll och betydelse ligger betydligt närmare den svenska översatta titeln.

Frågan är om de förnamn som den svenska titelsättaren låtit överföra försvårar eller underlättar för mottagarens förståelse av titeln. Kan till exempel namnet *No* i titeln *No et moi – No och jag* upplevas som tillräckligt ”främmande” för både en fransk och svensk publik och därmed försvåra för boktitlarna att fylla de olika funktionerna?

Den franska titeln *Au bon roman* innehåller *bon* (sv. ’bra’, ’god’), som är ett adjektiv med känslolinnehåll, medan den svenska titelmotsvarigheten, *Drömbokhandeln*, istället består av ett substantiv med känslolinnehåll. Mönstret att en titel består av ett visst ord med känslolinnehåll och att dess titelmotsvarighet består av ett annat är genomgående och ligger till grund för de få skillnader som förekommer inom kategorin ”explicit värdering”. Till exempel består den franska titeln *La liste de mes envies* av ett substantiv med känslolinnehåll, *envies* (sv. ’lust’, ’begär’), medan dess svenska titelmotsvarighet, *Allt jag önskar mig*, istället består av ett verb med känslolinnehåll, *önskar*.

Det är viktigt att titelsättaren i målspråkskulturen tar hänsyn till de(t) perspektiv som titelsättaren avser i källspråkskulturen, genom att producera likartade titlar i målspråkskulturen. Utifrån tabell 3 ovan kan det konstateras att det förekommer ytterst få skillnader mellan de franska titlarna och deras svenska titelmotsvarigheter, vilket innebär att

---

⁸ I Sverige finns det 12 224 kvinnor som bär namnet Nathalie och namnet ligger på 57 plats av 100 på den svenska namntoppen 2012. Endast fem kvinnor bär namnet Colombe (Svenska namn [www]). I Frankrike lever det i dag 2449 kvinnor som heter Colombe. Cirka 417 500 stycken kvinnor bär namnet Nathalie (Franska namn [www]).

majoriteten av boktitlarna uppfyller de kriterier som föreligger i fråga om den aktuella funktionen.

4.2.3 Appellfunktionen

Appellfunktionen hos en titel ska, om möjligt, väcka sådant intresse att boken faktiskt blir läst och köpt av en potentiell mottagare (Nord 1995:264). En titel ska inte bara informera om att den existerar, den distinktiva funktionen (se avsnitt 4.1.1 ovan), utan den ska också få mottagaren att intressera sig för titeln och därmed vilja ta ytterligare del av den. Om titeln fyller denna funktion, har sändaren i källspråskulturen möjlighet att påverka mottagaren i målspråskulturen så att denne uppfattar titeln och den aktuella texten på önskvärt sätt.

Inom appellfunktionen har därför mottagaren en central roll. Det är mottagaren som avgör om sändarens appell tilltalar honom eller henne, och ifall funktionen realiseras eller inte i målspråskulturen (Landqvist 2010:71). Eftersom olika mottagare gör olika bedömningar angående vad som tilltalar dem, bygger denna delundersökning på appeller utifrån kriterier som Nord (1993, 1995) formulerat och som jag tror att så många som möjligt uppfattar som just appeller. Dock kan skilda åsikter om vad som appellerar i källspråskulturen jämfört med målspråskulturen innebära att titelsättaren tvingas förändra och omformulera originaltiteln för att lyckas producera en titel som appellerar även i målspråskulturen.

Appellfunktionen kan uttryckas genom aspekter av samtliga underfunktioner till de två andra möjliga funktionerna, det vill säga underfunktionerna till den referentiella och den expressiva funktionen, samt genom olika poetisk-retoriska verktyg (Landqvist 2010:72). Undersökningen har dock avgränsats till att enbart analysera appellfunktionen utifrån den referentiella funktionens tematiska referens⁹ (se avsnitt 4.2.1 ovan), vilket föranleder två underfunktioner.

En boktitel kan för det första fylla en sorts ”reklamfunktion”, vars främsta syfte är *informerande*, som attraherar mottagaren så pass mycket att den lockar till köp. Den andra underfunktionen har ett *instruerande* syfte. Boktiteln ska helst påverka mottagaren så att denne

---

⁹ Nord (1995) och Landqvist (2010) undersöker även appellfunktionen utifrån den expressiva funktionen och dess tre underfunktioner samt utifrån poetisk-retoriska verktyg. En sådan analys skulle bli för omfattande i undersökningen. Därför har jag avgränsat undersökningen till att enbart analysera appellfunktionen utifrån den referentiella funktionens tematiska referens.

tolkar den tillhörande texten i enlighet med den ursprungliga sändarens avsedda intentioner med titeln i källspråskulturen (Nord 1995:278). Nord betonar att appellfunktionen hos boktitlar är beroende av mottagarens förväntningar, mottaglighet och behov, funktionalitet, samtidigt som funktionen är avsedd att leda mottagarens tolkning av texten, vilket bör respekteras av titelsättaren i målspråskulturen, lojalitet (Nord 1995:278).

Nord förtecknar totalt 16 olika språkliga verktyg som kan realisera appellfunktionen genom tematisk referens. 11 stycken av dessa har ett informerande syfte medan 5 stycken har ett instruerande syfte (Landqvist 2010:74, 79). Den här delundersökningen har avgränsats även på denna punkt och jag kommer att analysera de aktuella boktitlarna utifrån tre språkliga verktyg med informerande syfte och ett språkligt verktyg med instruerande syfte, för att realisera appellfunktionen genom tematisk referens. Nedan följer en presentation av de olika språkliga verktygen tillsammans med illustrerande exempel. Antalet belägg presenteras i tabell 4 nedan.

De språkliga verktygen med informerande syfte inom appellfunktionen är tre till antalet: ”exotiska uttryck”, ”gåtfulla uttryckssätt” och ”vaghet”.

Till ”exotiska uttryck” räknas boktitlar som innehåller kulturspecifika ord och som visar att det finns ett kulturellt glapp mellan den värld mottagaren befinner sig i och den textvärld sändaren utgår ifrån. Hit hör främmande egennamn, främmande länder och främmande realiauppgifter (Landqvist 2010:76). Boktiteln *40 coups de fouet pour un pantalon – 40 piskrapp för ett par byxor* är ett illustrerande exempel på en företeelse som kan te sig skrämmande för läsare i både käll- och målspråskulturen. Denna titel är den också enda som ger uttryck för underkategorin ”främmande realiauppgifter” i det undersökta materialet.

Boktitlar som hör till kategorin ”gåtfulla uttryckssätt” är titlar som inte ger någon tydlig information om den tillhörande textens tema. Hit räknas titlar som med andra ord inte fyller den referentiella funktionen (se avsnitt 4.2.1 ovan) på ett fullgott sätt. För att mottagaren ska begripa en boktitel som utformats med ett gåtfullt uttryckssätt bör denne ta del av den tillhörande texten för att kunna ta till sig boktiteln i fråga (Landqvist 2010:77). Boktitlar som *Le ventre de l'Atlantique – Atlantens mage* och *Rien ne s'oppose à la nuit – Ingenting kan hindra natten* utgör exempel på denna kategori.

”Vaghet” i titlar kan uttryckas på flera sätt. Vanligast är att personliga pronomen och egennamn förekommer i titlar utan att man som läsare vet vem eller vad pronomenet respektive egennamnet syftar på. Exempelvis

utgör titeln *Nina par hasard – Nina av en slump* ett exempel på denna vaghet kring (huvud)personen *Nina*. Här fyller boktiteln appellfunktionen, eftersom mottagaren tvingas läsa den tillhörande texten för att reda ut vilken roll personen i fråga spelar för den övriga handlingen (Landqvist 2010:78).

Inom appellfunktionens instruerande syfte återfinns en kategori som jag valt att kalla för ”bildspråk” (jfr ”metaforer” och ”symboler” hos Landqvist 2010:80–82). Kategorin inbegriper både innovativa och konventionella metaforer och symboler. Om en titel anspelar på en konventionell metafor eller symbol, kan mottagaren oftast tolka titeln separat och inte nödvändigtvis i förhållande till det tillhörande textinnehållet. En titel som däremot är utformad som en innovativ metafor eller symbol kräver att mottagaren läser den tillhörande texten för att kunna tolka metaforen respektive symbolen för att på så vis förstå titelns innebörd (Landqvist 2010:82). Definitionerna av ”metafor” respektive ”symbol” anges på följande sätt i *Nationalencyklopedin* ([www] min kursiv): ”*metafor*: ett bildligt uttryckssätt där likheter eller inre överensstämmelser motiverar att en företeelse (sakledet) byts ut mot någon annan (bildledet)” och ”*symbol*: konkret företeelse som står för ett abstrakt begrepp med vilket den delar en egenskap”.

I det svenska materialet förekommer en, såvitt jag känner till, etablerad metafor, nämligen *Vända blad* (FraKT: *Retour à la ligne*). I materialet som helhet förekommer det desto fler innovativa metaforer, till exempel *Le ventre de l'Atlantique – Atlantens mage*. Exempel på titlar där symboler ingår är till exempel *L'Homme à l'envers – Mannen som vände insidan ut* och *La cote 400 – Kod 400* (se appendix 4).

Anledningen till att jag valt att slå ihop metaforer och symboler till en egen kategori, under namnet ”bildspråk”, beror dels på begreppens vaga definitioner som skapar svårigheter att särskilja dem i det aktuella materialet, dels på grund av att majoriteten av boktitlarna snarare är innovativa än konventionella. Gränsen mellan vad som är en innovativ metafor och en innovativ symbol är svårtolkad i mitt material, och kanske inte heller så betydelsefull. Två exempel på boktitlar som är aktuella för denna kategori är *Dans les bois éternels – I de eviga skogarna* och *Les heures souterraines – Underjordiska timmar*. De ”eviga skogarna” i den förra boktiteln tolkar jag som att de är eviga i bildlig betydelse – till exempel att livet är snårigt. Likaså tolkar jag de ”underjordiska timmarna” i det senare exemplet som ett bildligt uttryck för ”mörka” och de ”sista räknade timmarna” för någon av bokens huvudpersoner, än att de faktiskt passerar i underjorden.

Tabell 4 nedan redovisar antalet förekomster i fråga om de olika språkliga kategorierna utifrån tematisk referens med informering och instruerande syften inom appellfunktionen i de båda delmaterialen (för närmare titelklassificeringar, se appendix 4).

TABELL 4. *Antalet belägg för appellfunktionen utifrån tematisk referens i FraKT och SveMT*

Kategorier	FraKT	SveMT	Totalt
Informering	32	36	68
<i>Exotiska uttryck</i>	8	9	17
<i>Gåtfulla uttryckssätt</i>	16	16	32
<i>Vaghet</i>	8	11	19
Instruerande	17	18	35
<i>Bildspråk</i>	17	18	35
Totalt	49	54	103

Tabell 4 visar att det i materialet finns uttryck för totalt 54 appeller i det svenska delmaterialet respektive 49 stycken i det franska. De svenska titelsättningarna tycks ha eftersträvat titlar som ger uttryck för ett appellerande innehåll i något högre grad än de ursprungliga titelsättningarna i källspråkskulturen.

Av kategorierna med informering syften uppvisar ”gåtfulla uttryckssätt” flest förekomster i materialet som helhet, 32 stycken, medan det totala antalet förekomster för ”bildspråk”, som är det enda språkliga verktyget med instruerande syfte, uppgår till totalt 35 stycken. I det svenska delmaterialet noteras även ”vaghet” för ett något större antal belägg än det franska. Nedan följer en analys av resultaten utifrån tabell 4.

De boktitlar som går tillbaka på kategorin ”exotiska uttryck” utgörs av egennamn, geografiska platser och realiauppgifter som antagligen upplevs ”främmande” och ”exotiska” för en svensk mottagare. Hit hör geografiska angivelser som pekar utanför Sveriges gränser och som inte är mer ”exotiska” än att de pekar utanför den svenska läsarens egna ”hemmaperspektiv”. Vad som klassats som ”främmande egennamn” grundar sig på egennamnens popularitet i respektive land utifrån statistiska jämförelser (se fotnot 8 ovan).

Den svenska översatta titeln *Vi ses på Place de la Sorbonne* (FraKT: *Le rendez-vous*) är inte bara ett lyckat exempel på en svensk boktitel som anspelar på den franska kulturen, utan det är också en titel som utgör belägg inom kategorin ”exotiska uttryck”. I och med att jag räknat alla geografiska angivelser som pekar utanför Sveriges gränser som

”främmande”, faller också denna titel under den aktuella kategorin (däremot tror jag att man, även om man inte varit i Paris, bör kunna göra sig en idé om var platsen ligger).

Utifrån tabell 4 går det att utläsa att fler svenska översatta titlar är vaga än de franska originaltitlarna. Vagheten kommer främst till uttryck genom att personnamn och pronomen finns med i boktitlarna och därigenom skapar en ovisshet, men förhoppningsvis också en nyfikenhet, hos mottagaren kring vilken roll personerna har i bokens handling. De tre franska boktitlarna som inte går att föra tillbaka på kategorin ”vaghet” men där istället deras svenska översättningsmotsvarigheter faller inom kategorin är följande titlar: *Le voisin – Colombes granne*, *La délicatesse – Nathalie – en delikat historia* och *Le rendez-vous – Vi ses på Place de la Sorbonne*. De franska originalen är i viss mån också vaga, men snarare på grund av deras korthet räknat i antalet graford och begränsade referentiella innehåll. De svenska översatta titlarna är istället vaga genom att de innehåller personnamn respektive pronomen som har i uppgift att appellera så pass mycket till mottagaren att denne därmed lockas att vilja ta del av den tillhörande texten för att reda ut boktitelns vaghet.

Nästan hälften av alla boktitlar inom respektive delmaterial går tillbaka på appellfunktionens instruerande syfte genom det språkliga verktyget ”bildspråk”. Hit hör bland annat alla de ettordstitlar som står i obestämd form på både franska och svenska, till exempel *Bombyx – Bombyx*, men också mer svårtolkade titlar som *L'Intérieur de la nuit – Nattens inre* och *Parfum d'enfer – Doft av ondska*. Det som merparten av dessa direktöversatta boktitlar har gemensamt är att deras innehåll representerar någonting som endast går att utläsa i den tillhörande texten. Enqvist (personlig kommunikation) kommenterar boktiteln *Parfum d'enfer – Doft av ondska* och berättar att den franska titeln bygger på en ordlek, eftersom parfymen i boken heter *d'Enfer* (sv. ’från helvetet’). Omskrivningen i den svenska översättningen med ordet *ondska* istället för ”helvete” fann de på Sekwa förlag som en bra lösning med tanke på bokens genre (thriller) ”plus att det blev en rätt snygg motsättning mellan *doft* och *ondska* [i den svenska titeln]” (Enqvist, personlig kommunikation).

På samma sätt som när det gäller den referentiella och den expressiva funktionen, är målet för titelsättaren i målspråkskulturen att producera en titel som är både funktionell i målspråkskulturen och lojal mot sändaren i källspråkskulturen (Nord 1995:282). Det finns både likheter mellan delmaterialen genom att några av de appelluttryckande kategorierna används flitigt, såsom ”gåtfulla uttryckssätt” och ”bild-

språk”. Det är egentligen bara kategorin ”vaghet” som är mer vanligt förekommande i de svenska översatta titlarna än i de franska originalen, och där titelsättaren formulerat en appell som oftare uttrycks implicit i de franska originaltitlarna. Tilläggen i form av förnamn respektive pronomen inom kategorin ”vaghet” som förekommer i de svenska översatta titlarna kan innebära att de upplevs som mer funktionella i målspråskulturen. Mottagarens intresse för den tillhörande texten kan förstärkas. I Landqvist (2010:96) redogörs för liknande resultat vad gäller tillägg i form av förnamn och pronomen som Landqvist menar ”kan ses som mindre betydelsefulla ur den ursprungliga titel[sättarens] perspektiv, medan andra [...] får sägas innebära mer väsentliga förändringar i förhållande till originaltitlarna”. Överlag får titelsättarna bakom de svenska titlarna sägas prioritera mottagarna i målspråskulturen, medan lojaliteten mot de ursprungliga titelsättarna i källspråskulturen är något försvagad.

5. Sammanfattning och avslutande diskussion

I detta avslutande kapitel kommer jag att sammanfatta min undersökning, både utifrån materialet som helhet och utifrån delmaterialen. Därefter kommer jag att jämföra mina resultat med Nords (1995) och Landqvists (2010) resultat. Utifrån dessa jämförelser hoppas jag kunna säga något om mina resultats generaliserbarhet och om Nords analysmodell som sådan.

Syftet med undersökningen har varit att: (1) redovisa vilka skillnader och likheter det finns mellan franska boktitlar och deras svenska titelmotsvarigheter utgivna på Sekwa förlag; (2) redogöra för hur sex olika kommunikativa funktioner – formulerade av Nord (1993, 1995) – kommer till uttryck hos samtliga boktitlar och (3) undersöka om dessa boktitlar fyller sin dubbla funktion att både vara pragmatiskt-funktionellt anpassade för mottagaren i målspråskulturen och lojala mot den ursprungliga sändarens intentioner med boktiteln i källspråskulturen.

På grund av den osäkerhet som råder kring vem eller vilka det är som faktiskt översätter och beslutar om titlar på böcker, vilket också tidigare titelforskning kommer fram till, talar jag om *titelsättare* som ett slags samlingsnamn på både författare, översättare och förlagsredaktörer i både käll- och målspråskulturen. Detta leder till att frågan om boktitlars funktionalitet och lojalitet inte enbart avgränsas till de ursprungliga franska författarna eller de svenska översättarna av de franska böckerna till svenska, utan också kan innefatta exempelvis förlagsredaktörer.

Jag har funnit att endast två svenska översatta titlar består av tillägg i form av franska kulturella anspelningar (*Colombes granne* och *Vi ses på Place de la Sorbonne*) som alltså inte finns med i de franska originaltitlarna. Med tanke på det totala antalet svenskspråkiga titlar, 47 stycken, verkar det som om Sekwa förlag inte velat framhäva sin franska profilering genom valet av titlar. Dessa två boktitlar bör alltså ses som undantag som istället bidrar till att öka de aktuella titlarnas referentiella innehåll. Dessutom förekommer det boktitlar i materialet som anspelar på andra kulturer än den franska, till exempel: *Qui a tué*

l'ayatollah Kanuni ? – Vem dödade ayatollah Kanuni?, Le ciel de Bay City – Himlen över Bay City och Tunisian Girl – Tunisian Girl.

De övergripande resultaten av delstudien: de grundläggande kommunikativa funktionerna, *den distinktiva funktionen*, *den metatextuella funktionen* och *den fatiska funktionen*, visar att vissa boktitlar i materialet inte uppfyller de krav som Nord (1995) formulerar för respektive funktion. Samtliga boktitlar är unika inom respektive delmaterial medan flera franska och svenska boktitlar inte är det *utanför* respektive delmaterial. En sökning i Frankrikes nationalbiblioteks katalog och i den svenska sökdatan Libris visar att vissa boktitlar sammanfaller med andra verks titlar än de som ingår i det aktuella materialet. En orsak till detta resultat, som diskuterats i kapitel 4, skulle kunna vara att flera av de titlar som förekommer på andra verk än på de i det aktuella materialet är titlar på andra texttyper än just romaner, till exempel tidskrifter, artiklar och filmer. Dessutom sammanfaller flera titlar med äldre titlar, som inte längre är till försäljning. Anmärkningsvärt är dock att några av materialets boktitlar förekommer som titlar på andra romaner som getts ut i nära anslutning till de tidpunkter då de aktuella boktitlarna gavs ut.

Materialets boktitlar är i huvudsak korta och relativt enkla vad gäller den syntaktiska formen. Däremot innebär allt som oftast titlarnas avgränsade omfång att de likväl inte uppfyller de krav som Nord ställer på titellängd och deras mnemotekniska egenskaper i fråga om den fatiska funktionen. En förklaring till att mitt material inte uppfyller dessa krav får antas bero på skillnader mellan våra material, både vad gäller materialets omfång som helhet, vilka språkpar som föreligger och vilken genre titlarna anses tillhöra (se nedan för diskussion).

Majoriteten av både de franska och svenska boktitlarna har svårigheter att fylla den grundläggande fatiska funktionen, men de fyller desto bättre den möjliga appellativa funktionen. En anledning till detta resultat kan vara materialets många korta titlar som alltså inte är ”optimala” enligt Nords krav (den fatiska funktionen), men som tack vare sin korthet fyller appellfunktionerna, genom att föras tillbaka på de språkliga kategorierna ”gåtfulla uttrycksätt” och ”vaghet”. Dessa två funktioner kan till en början upplevas som mycket snarlika, eftersom båda vill öppna upp för en kontakt mellan sändare och mottagare genom att göra boktiteln attraktiv och minnesvärd. Dock syftar den fatiska funktionen hos titlar på form och struktur medan appellfunktionerna syftar till titlarnas semantiska innehåll genom vissa på förhand valda språkliga kategorier. Att de svenskspråkiga titlarna från Sekwa förlag inte fyller den obligatoriska funktionen men däremot den möjliga, kan vara ett

tecken på vad förlaget anser som mer eller mindre viktigt för just deras boktitlar.

I fråga om flera funktioner presenterar Nord (1995) inte alltid helt klara kriterier för att kunna identifiera respektive avgränsa de olika underkategorierna, något som lätt bidragit till subjektivitet. Mitt val av språkligt tematiska kategorier som ger uttryck för de möjliga kommunikativa funktionerna bottnar i vilka tematiskt innehållsliga uttryck jag anser utmärker de aktuella boktitlarna. Jag har inte haft möjlighet att undersöka samtliga kategorier som Nord förtecknar inom respektive funktion, främst för att flera av dem inte varit relevanta för mitt material, men också på grund av studiens begränsade omfång.

De övergripande resultaten vad gäller de möjliga funktionerna, *den referentiella funktionen*, *den expressiva funktionen* och *appellfunktionen* visar att de likheter som förekommer mellan de franska boktitlarna och deras svenska titelmotsvarigheter ger uttryck för både lojalitet mot den ursprungliga sändaren i källspråskulturen samtidigt som titelsättarna i mångt och mycket tar hänsyn till mottagaren av de svenska översatta titlarna i målspråskulturen. De skillnader som kunnat noteras mellan de franska och svenska delmaterialen förmodas gå tillbaka på de svenska titelsättarnas strävan efter att titlarna ska vara funktionella i målspråskulturen och accepteras av mottagaren, vilket medför att de svenska titlarna visar minskad lojalitet mot de ursprungliga titelsättarna i källspråskulturen. Det är inte klart om de uppvisade likheterna och skillnaderna mellan delmaterialen är orsakade av att titelsättarna inom respektive kultur följer samma eller olika textkonventioner och normer angående titelsättning, eller om de olika titelsättarnas individuella preferenser har fått spela in. I analysen av de tre möjliga funktionerna har jag dessutom diskuterat *explicitering*, *exotisering* och *fokusförskjutning* som eventuella orsaker till skillnader mellan de svenska och franska delmaterialen.

Tabell 5 nedan redovisar det totala antalet belägg för de tre möjliga kommunikativa funktionerna i det undersökta materialet.

TABELL 5. *Antalet belägg för den referentiella, expressiva och appellativa funktionen i FraKT och SveMT samt totalt*

Funktioner	FraKT (n= 47)	SveMT = 47)	Totalt
Referentiell funktion	45	55	100
Expressiv funktion	32	34	66
Appellfunktion	49	54	103
Totalt	127	144	271

Utifrån tabell 5 kan ett antal slutsatser dras. Ytterst små skillnader förekommer i fråga om antalet belägg inom materialet som helhet och inom de båda delmaterialen. De små skillnaderna skulle aldrig ge utslag i exempelvis ett signifikanstest. Dock noteras appellfunktionen för flest antal förekomster i det franska delmaterialet, följd av den referentiella funktionen. Inom det svenska delmaterialet är det istället den referentiella funktionen som är mest vanligt förekommande, följd av appellfunktionen. Den expressiva funktionen är minst vanligt förekommande inom båda delmaterialen.

Materialet som helhet uppvisar följande fördelning: den referentiella funktionen och appellfunktionen (100 respektive 103 antal belägg utgör ingen skillnad här) är de vanligaste funktionerna som de aktuella boktitlarna fyller, och därefter följer den expressiva funktionen. Att en boktitel ska appellera till mottagaren i både käll- och målspråskulturen, samt att boktitlarna ska informera om den tillhörande textens referentiella innehåll, är således viktigare än att de ska ge uttryck för den ursprungliga sändarens attityd genom expressivitet.

Som tidigare nämnts, är den referentiella funktionen den mest vanligt förekommande i Nords studie (1995:267), följd av appellfunktionen och sist den expressiva funktionen. Denna hierarkiska ordning, som hon anser är typisk för titlar och överskrifter, överensstämmer därför delvis för det undersökta materialet.

De resultat som Landqvist (2010:104–105) redovisar ser delvis annorlunda ut än Nords hierarkiska ordning ovan. De engelska originaltitlar som Landqvist granskar följer samma hierarkiska ordning som Nords, medan hans svenska titlar i översättning och i original, likt den aktuella undersökningens franska delmaterial, visar att appellfunktionen svarar för flest antal belägg, följd av den referentiella funktionen och sist den expressiva funktionen.

Det finns flera möjliga orsaker till att den hierarkiska ordningen mellan de möjliga funktionerna för mitt material skiljer sig på vissa

punkter både från resultaten i Nord och i Landqvist, även om det är svårt att resonera i generella termer med tanke på de ringa skillnaderna mellan mina delmaterial. Nedan kommer jag likväl diskutera vilka orsaker som kan föreligga bakom och förklara mina, Nords och Landqvists delvis skilda resultat.

En första orsak skulle kunna vara det ringa omfånget hos mitt material jämfört med Nords och Landqvists. Jag undersöker 94 boktitlar jämfört med Nords betydligt mer omfattande material som består av fler än 12 000 titlar och överskrifter, och Landqvists 288 romantitlar.

Också när det gäller materialets karaktär förekommer flera grundläggande skillnader. Mitt material är begränsat till titlar på romaner i första hand och språkparet är avgränsat till franska och svenska. Nord studerar titlar och överskrifter i original och i översättning på språken tyska, engelska, franska och spanska, och materialet representerar olika genrer. Skillnaderna kan således bero på att den aktuella undersökningen å ena sidan granskar en sorts titlar som inte ingår i Nords studie, å andra sidan utgår från en relation mellan ett källspråk och ett målspråk (mellan ett originalspråk och dess översättning) som inte heller ingår i Nords modell. Där min undersökning bygger på en jämförelse mellan boktitlarnas funktioner i förhållande till käll- och målspråk, bottenar istället Nords resultat i en jämförelse mellan titlarnas funktioner i förhållande till originalspråk.

Att i det följande jämföra mina resultat mer ingående med Landqvists resultat ter sig därför naturligt i och med att hans studie, likt min, undersöker romantitlars funktioner i förhållande till om de är original eller översättningar.

De boktitlar som ingår i Landqvists studie från *Vita serien* betecknas som populärpocketböcker och böckerna har kritiserats bland annat för sin bristande språkliga och litterära kvalitet (Landqvist 2010:11). Sekwa förlag menar att de ger ut "kvalitetslitteratur" som på samma gång är smal, i och med deras specialisering på franskspråkig litteratur där kvinnliga författare har företräde, med ett brett urval av litteratur. Skillnaderna mellan mitt och Landqvist material beror rimligtvis på materialens olika genretillhörighet (utifrån ett "kvalitetsperspektiv"), hur titlarna uppfattas vid mottagandet i målspråkskulturen (fin- eller populärlitteratur) och vilka förväntningar som redan finns på titlarna och respektive förlag. Tillsammans med det faktum att majoriteten av de undersökta svenskspråkiga titlarna är direktöversättningar av de franska originalen bekräftas det som Lindqvist (2002:221) konstaterar i sin jämförelse mellan Harlequinromaner och författaren Toni Morrisons romaner, nämligen att källtextens syntaktiska form ofta bevaras till

större del inom finlitteraturen än inom populärlitteraturen, till vilken Landqvists romantitlar tillhör. Graden av överensstämmelse vad gäller det semantiska innehållet skiljer sig därför åt beroende på materialets karaktär och genretillhörighet.

Ytterligare en orsak till att mitt och Landqvist material skiljer sig åt skulle kunna bero på den tidpunkt då de undersökta verken gavs ut. *Vita serien* publicerades mellan 1963 och 1990. I det aktuella franska delmaterialet förekommer två titlar som gavs ut under 1990-talet (*Le rendez-vous* från 1995 och *L'Homme à l'envers* från 1999), medan resterande franska originaltitlar publicerades under 2000-talet (se appendix 1). Samtliga aktuella titlar i svensk översättning har getts ut under senare delen av 2000-talet (se appendix 1). Olika översättningsnormer torde kunna ha inverkat på titelsättarnas arbete.

Avslutningsvis skulle jag vilja hävda att de resultat som jag kommit fram till i mångt och mycket är generaliserbara på ett mer omfattande material bestående av franska originalboktitlar och deras svenska översättningsmotsvarigheter utgivna på ett och samma förlag. Eftersom det inte har skett någon profilering mot att framhäva franska kulturella anspelningar i de svenska översatta boktitlarna utgivna på Sekwa förlag (trots förlagets specialisering på just fransk litteratur), är mina resultat troligtvis generaliserbara för titelsättning på skönlitterära böcker i språkparet franska – svenska. Desto svårare är det att förutse liknande resultat vid en undersökning av franska boktitlar i original och deras svenska motsvarigheter utgivna på olika svenska förlag, eller ett förlag som inte har en lika tydlig profilering mot franskspråkig litteratur i översättning som Sekwa förlag. Förlagets urval av litteratur och anseende hos mottagarna i målspråkskulturen genom genretillhörigheten tycks vara några av de avgörande orsakerna till den här undersökningens resultat.

Här skulle jag vilja återkoppla till studiens inledning (se kapitel 1 ovan) där jag hävdar att boktitlar, trots sitt ibland obetydliga omfång, är viktiga och bör förstås som en egen självständig texttyp. Boktitlars begränsade omfång bör också begränsa deras möjlighet till variation, vilket talar för att det aktuella materialets lilla omfång ändå skulle kunna ge en någorlunda generell bild av situationen. Förutom att det handlar om skönlitterära titlar på i första hand romaner, tror jag att mina resultats generaliserbarhet också går tillbaka på titelomfånget (korta titlar) och utformningen (relativt enkel syntax).

Material- och litteraturförteckning

Material

47 stycken franska originaltitlar samt deras 47 motsvarigheter i svensk översättning utgivna på Sekwa förlag

Litteratur

- Amazon, <<http://www.amazon.fr>>. Hämtad 2013-04-21.
- Baker, Mona 1998/2008. *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 1st ed. with K.Malmkjaer; 2nd ed. with G. Saldanha. London & New York: Routledge.
- Bjureblad, Anna 2012. Översättning av avsnittstitlar i tv-serien Sex and the City, översättningsstrategier, lojalitet och funktionalitet. Självständigt arbete, magisterutbildning i översättning vid Göteborgs universitet.
- BNF = *Bibliothèque nationale de France*, <http://catalogue.bnf.fr/jsp/recherchemots_simple.jsp?nouvelleRecherche=O&nouveaute=O&host=catalogue>. Hämtad 2013-04-22.
- Dietz, Gunther 1995. *Titel wissenschaftlicher Texte*. (Forum für Fachsprachen-Forschung 26.) Tübingen: Gunther Narr.
- Dumas, Alexandra, översättare på Sekwa förlag, e-brev, 2013-03-17
- Enqvist, Helen, ägare av Sekwa Förlag, e-brev, 2013-03-18 och 2013-05-21.
- Franska namn, <<http://tonprenom.com>>. Hämtad 2013-06-14.
- Genette, Gérard 1997. *Paratexts: Thresholds of Interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press. (Översatt av Jane E. Lewin).
- Hagesund, Johan 2011. Mjölkkartong, eller Första intrycket. En titologisk undersökning. Självständigt arbete, magisterutbildning i förlagskunskap vid Stockholms universitet.
- Hansén, Iah & Björn Schwartz 1992. *Gleerups Franska Grammatik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

- Hedman, Dag 2007. *Den tidiga svenska kriminalberättelsen*. Tillgänglig på adressen <<http://litteraturbanken.se>> under ”Presentationer, Specialområden”. Hämtad 2013-03-21.
- Hemmungs Wirtén, Eva 1998. *Global Infatuation: Explorations in Transnational Publishing and Texts. The Case of Harlequin Enterprises and Sweden*. (Skrifter utgivna av Avdelningen för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala 38.) Uppsala: Uppsala universitet.
- Lindqvist, Yvonne 2002. *Översättning som social praktik. Toni Morrison och Harlequinserien Passion på svenska*. (Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. New Series 26.) Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Lindqvist, Yvonne 2005. *Högt och lågt i skönlitterär översättning till svenska*. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB.
- Lindqvist, Yvonne 2008. Att manipulera matrisen. En jämförelse mellan den svenska, engelska och franska översättningen av den spanska romanen *La caverna de las ideas* av José Carlos Somoza. I: *Språk & stil. Tidskrift för svensk språkforskning* 18. Ny följd. S. 188–208.
- Landqvist, Hans 2000. *Författningssvenska. Strukturer i nutida svensk lagtext i Sverige och i Finland*. (Nordistica Gothoburgensia 22.) Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Landqvist, Hans 2010. *I systrars och doktorers sällskap. Kommunikativa funktioner hos titlar på läkar- eller sjuksköterskeromaner på engelska och svenska*. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för svenska språket.
- Libris, <<http://libris.kb.se>>. Hämtad 2013-04-15.
- Munday, Jeremy 2008 [2001]. *Introducing Translation Studies. Theories and applications*. 2nd ed. London & New York: Routledge.
- Nationalencyklopedin, <<http://www.ne.se/mnemoteknik>>. Hämtad 2013-03-11.
- Nord, Christiane 1993. *Einführung in das funktionale Übersetzen. Am Beispiel von Titeln und Überschriften*. (Uni-Taschenbücher 1734.) Tübingen/Basel: Francke.
- Nord, Christiane 1995. Text-Functions in Translation: Titles and Headings as a Case in Point. I: *Target. International Journal of Translation Studies* 7(:2). Amsterdam: Benjamins. S. 261–284.
- Nord, Christiane 2006. Translating as a purposeful activity: a prospective approach. I: *TEFLIN Journal* 17(:2). Germany: University of Applied Sciences of Magdeburg-Stendal.
- Nordman, Marianne 2004. *Gubbaröra och dampullover – rubriker på matrecept och stickbeskrivningar*. I: *Folkmålsstudier. Meddelanden*

- från Föreningen för nordisk filologi 43*. Helsingfors: Föreningen för nordisk filologi. S. 103–130.
- Rothe, Arnold 1986. *Der literarische Titel. Funktionen, Formen, Geschichte*. (Das Abendland. Neue Folge 16. Forschungen zur Geschichte europäischen Geistesleben.) Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann.
- Sekwa förlag, <<http://www.sekwa.se>>. Hämtad 2013-03-22.
- Svenska namn, <<http://svenskanamn.alltforforaldrar.se>>. Hämtad 2013-05-06.
- Vahtera, Ralf 2009. *Otsikkorakenteitä. Kontrastiivinen tutkimus suomen- ja ruotsinkielisten sanomalehtien syntaktis-semanttisista otsikkotyypeistä*. (Acta Wasaensia No 209 Kielitiede 41.) Vasa: Universitas Wasaensis.
- Venuti, Lawrence 2000. *The Translation Studies Reader*. London & New York: Routledge. S. 206–217, 228–238.
- Vian, Boris 1969. *Hösten i Peking*. Stockholm: PAN/Norstedts.
- Vinay, Jean-Paul & Jean Darbelnet 1977 [1958]. *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier.

Appendix

1. Boktitlarna i delmaterialen FraKT och SveMT (i alfabetisk ordning efter de svenska boktitlarna)

FraKT	Författare	Utg.år	SveMT	Översättare	Utg.år
La liste de mes envies	Grégoire Delacourt	2012	Allt jag önskar mig	Sofia Strängberg	2013
Le ventre de l'Atlantique	Fatou Diome	2003	Atlantens mage	Lotta Riad	2010
Bombyx	Anne Rambach	2007	Bombyx	Helena Stedman	2008
Les bulles	Claire Castillon	2010	Bubblor	Helén Enqvist	2012
Pars vite et reviens tard	Fred Vargas	2002	Budbäraren	Einar Heckscher	2012
Boomerang	Tatiana de Rosnay	2009	Bumerang	Elisabet Fredholm	2010
Le voisin	Tatiana de Rosnay	2010	Colombes granne	Emma Leonard	2012
Jours sans faim	Delphine de Vigan	2001	Dagar utan hunger	Maria Bodner Gröön	2012
Le canapé rouge	Michèle Lesbre	2007	Den röda soffan	Marianne Tufvesson	2009
Parfum d'enfer	Anne Rambach	2008	Doft av ondska	Helena Stedman	2009
Au bon roman	Laurence Cossé	2009	Drömbokhandeln	Marianne Öjerskog	2012
Naissance d'un pont	Maylis de Kerangal	2010	Drömmen om en bro	Marianne Tufvesson	2012
Dessous, c'est l'enfer	Claire Castillon	2008	Därunder ett helvete	Helén Enqvist	2009
Une mauvaise fille	Justine Lévy	2009	En ovärdig dotter	Alexandra Dumas	2011
Le froid modifie la trajectoire des poissons	Pierre Szalowski	2007	Fiskar ändrar riktning i kallt vatten	Magdalena Sørensen	2013
Ravages	Anne Rambach	2013	Förödelse	Peter Wahlqvist	2013
Le ciel de Bay City	Catherine Mavrikakis	2008	Himlen i Bay City	Dagmar Olsson	2010
Rose, (EngKT: The House Man)	Tatiana de Rosnay	2010	Huset du älskade	Elisabet Fredholm	2011
Dans les bois éternels	Fred Vargas	2006	I de eviga skogarna	Einar Heckscher	2012

L'Élégance du hérisson	Muriel Barberry	2006	Igelkottens elegans	Marianne Öjerskog & Helén Enqvist	2009
Une femme sans qualiés	Virgine Mouzat	2009	Ingen riktig kvinna	Cecilia Franklin	2011
Rien ne s'oppose à la nuit	Delphine de Vigan	2011	Ingenting kan hindra natten	Helén Enqvist	2013
Rien de grave	Justine Lévy	2004	Inget allvarligt	Alexandra Dumas	2013
Insecte	Claire Castillon	2006	Insekt	Helén Enqvist	2007
La cote 400	Sophie Divry	2010	Kod 400	Marianne Öjerskog	2012
Contours du jour qui vient	Léonora Miano	2006	Konturer av den dag som nalkas	Marianne Tufvesson	2008
On n'empêche pas un petit cœur d'aimer	Claire Castillon	2007	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska	Helén Enqvist, Cecilia Franklin, Karin Lidén, Ylva Lindberg, Else Marie Güdel-Bruhner, Viveka Holm, Nadja Leijonhufvud, Camilla Nilsson, Cecilia Palmgren, Lotta Riad, Cajsa Sandstedt, Charlotte Sjögren, Annika Sternö Anderberg, Marianne Tufvesson	2008
L'Homme à l'envers	Fred Vargas	1999	Mannen som vände insidan ut	Einar Heckscher	2013
La délicatesse	David Foerkinos	2009	Nathalie – en delikat historia	Sofia Strängberg	2012
L'Intérieur de la nuit	Léonora Miano	2005	Nattens inre	Marianne Tufvesson	2007

Bas les voiles !	Chahdortt Djavann	2003	Ner med slöjan!	Anna Hallström	2007
Nina par hasard	Michèle Lesbre	2010	Nina av en slump	Lotta Riad	2012
No et moi	Delphine de Vigan	2008	No och jag	Helén Enqvist	2008
Un lieu incertain	Fred Vargas	2008	Okänd kontinent	Cecilia Franklin	2012
40 coups de fouet pour un pantalon	Lubna Ahmad al-Hussein	2009	40 piskrapp för ett par byxor	Camilla Nilsson	2010
La centrale	Elisabeth Filhol	2010	Reaktorn	Marianne Tufvesson	2011
Ru	Kim Thúy	2009	Ru	Marianne Tufvesson	2011
Une gourmandise	Muriel Barberry	2000	Smaken	Marianne Öjerskog	2010
Délit de fuite	Dominique Dyens	2009	Smitning	Cecilia Franklin	2011
Ces âmes chagrines	Léonora Miano	2011	Sorgsna själar	Marianne Tufvesson	2013
Tunisian Girl	Lina Ben Mhenni	2011	Tunisian Girl	Alexandra Dumas	2012
Les heures souterraines	Delphine de Vigan	2009	Underjordiska timmar	Helén Enqvist	2010
Voix sans issue	Céline Curiol	2005	Utrop	Helén Enqvist	2008
Qui a tué l'Ayatollah Kanuni ?	Nairi Nahapétian	2009	Vem dödade ayatolla Kanuni?	Marianne Tufvesson	2010
Le rendez-vous	Justine Lévy	1995	Vi ses på Place de la Sorbonne	Maria Björkman	2011
Retour à la ligne	Julie Jezequel	2009	Vända bland	Ragna Essén	2011
Mangez-moi !	Agnès Desarthe	2010	Ät mig	Marianne Tufvesson	2010

2. **Boktitlar ur delmaterialen FraKT och SveMT som ligger till grund för analysen av den referentiella funktionen (i alfabetisk ordning efter de svenska boktitlarna)**

Tematisk referens

Omtal av personer (direkt/indirekt, namn, pronomen)

FraKT	SveMT
La liste de mes envies	Allt jag önskar mig
–	Budbäraren
Le voisin	Colombes granne
Une mauvaise fil le	En ovärdig dotter
Rose (EngKT: The House Man)	Huset du älskade
Une femme sans qualités	Ingen riktig kvinna
On n'empêche pas un petit cœur d'aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
L'Homme à l'envers	Mannen som vännen insidan ut
–	Nathalie —en delikat historia
Bas les voiles !	Ner med slöjan!
Nina par hasard	Nina av en slump
No et moi	No och jag
Ru	Ru
Tunisian Girl	Tunisian Girl
Qui a tué l'Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni?
–	Vi ses på Place de la Sorbonne?
Mangez-moi !	Ät mig

Spatiala referenser

FraKT	SveMT
Le ventre de l' Atlantique	Atlantens mage
Le canapé rouge	Den röda soffan
–	Drömbokhandeln
Dessous, c'est l' enfer	Därunder ett helvete
–	Fiskar ändrar riktning i kallt vatten
Le ciel de Bay City	Himlen i Bay City
– (EngKT: The House Man)	Huset du älskade
Dans les bois éternels	I de eviga skogarna
Contours du jour qui vient	Konturer av den dag som nalkas
Un lieu incertain	Okänd kontinent
La centrale	Reaktorn
–	Vi ses på Place de la Sorbonne

Positiva och negativa ord

FraKT	SveMT
La liste de mes envies	Allt jag önskar mig
Parfum d' enfer	Doft av ondska
Au bon roman	Drömbokhandeln
–	Drömmen om en bro
Dessous, c'est l' enfer	Därunder ett helvete
Une mauvaise fille	En ovärdig dotter
Ravages	Förödelse
–	Huset du älskade
L' Élégance du hérisson	Igelkottens elegans
Dans les bois éternels	I de eviga skogarna
Rien ne s'oppose à la nuit	Ingenting kan hindra natten
Rien de grave	Inget allvarligt
On n' empêche pas un petit cœur d' aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
La délicatesse	Nathalie–en delikat historia
Un lieu incertain	–
40 coups de fouet pour un pantalon	40 piskrapp för ett par byxor
Une gourmandise	–
Délit de fuite	Smitning
Ces âmes chagrines	Sorgsna själar
Les heurres souterraines	Underjordiska timmar
Qui a tué l'Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni?

3. Titlar ur delmaterialen FraKT och SveMT som ligger till grund för analysen av den expressiva funktionen utifrån tematisk referens (i alfabetisk ordning efter de svenska boktitlarna)

Identifiering

FraKT	SveMT
–	<i>Personliga pronomen</i>
–	Allt jag önskar mig
–	Huset du älskade
No et moi	No och jag
Mangez- moi !	Ät mig
	<i>Imperativ</i>
Bas les voiles !	Ner med slöjan!
Mangez-moi !	Ät mig
Pars vite et reviens tard	–
	<i>Frågor</i>
Qui a tué l'Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni?

Binding

FraKT	SveMT
La liste de mes envies	-
-	Colombes granne
Rose (EngKT: The House Man)	-
-	Nathalie —en delikat historia
Nina par hasard	Nina av en slump
No et moi	No och jag
Ru	Ru
Qui a tué l’Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni?

Explicit värdering

FraKT	SveMT
	<i>Substantiv</i>
La liste de mes envies	-
Parfum d’enfer	Doft av ondska
-	Drömmen om en bro
-	Drömbokhandeln
Dessous, c’est l’enfer	Därunder ett helvete
Ravages	Förödelse
On n’empêche pas un petit cœur d’aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
La délicatesse	-
40 coups de fouet pour un pantalon	40 piskrapp för ett par byxor
Une gourmandise	-
Délit de fuite	Smitning
	<i>Verb</i>
-	Allt jag önskar mig
-	Huset du älskade
Rien ne s’oppose à la nuit	Ingenting kan hindra natten
On n’empêche pas un petit cœur d’aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
Qui a tué l’Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni?
	<i>Adjektiv/Adverb</i>
Au bon roman	-
Une mauvaise fille	En ovärdig dotter
Dans les bois éternels	I de eviga skogarna
Rien de grave	Inget allvarligt
-	Nathalie—en delikat historia
Un lieu incertain	-
Ces âmes chagrines	Sorgsna själar
Les heures souterraines	Underjordiska timmar

4. Titlar ur delmaterialen FraKT och SveMT som ligger till grund för den appellativa funktionen utifrån tematisk referens (i alfabetisk ordning efter de svenska boktitlarna)

Informeraende syfte

Exotiska uttryck

FraKT	SveMT
Le ventre de l'Atlantique	Atlantens mage
–	Colombes granne
Le ciel de Bay City	Himlen i Bay City
No et moi	No och jag
40 coups de fouet pour un pantalon	40 piskrapp för ett par byxor
Ru	Ru
Tunisian Girl	Tunisian Girl
Qui a tué l'Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni?
–	Vi ses på Place de la Sorbonne
Rose (EngKT: The House Man)	–

Gåtfulla uttryck

FraKT	SveMT
Le ventre de l'Atlantique	Atlantens mage
Bombyx	Bombyx
Les bulles	Bubblor
Boomerang	Bumerang
Le froid modifie la trajectoire des poissons	Fiskar ändrar riktning i kallt vatten
Dans les bois éternels	I de eviga skogarna
L'Élégance du hérisson	Igelkottens elegans
Rien ne s'oppose à la nuit	Ingenting kan hindra natten
Insecte	Insekt
La cote 400	Kod 400
On n'empêche pas un petit cœur d'aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
L'Intérieur de la nuit	Nattens inre
Délit de fuite	Smitning
Voix sans issue	Utrop

Vaghet

FraKT	SveMT
-	Colombes granne
Rose (EngKT: The House Man)	Huset du älskade
On n'empêche pas un petit cœur d'aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
-	Nathalie —en delikat historia
Nina par hasard	Nina av en slump
No et moi	No och jag
Ru	Ru
Qui a tué l' Ayatollah Kanuni ?	Vem dödade ayatollah Kanuni ?
-	Vi ses på Place de la Sorbonne?
Mangez- moi !	Ät mig

*Informérande syfte**Bildspråk*

Le ventre de l'Atlantique	Atlantens mage
Les bulles	Bubblor
Bombyx	Bombyx
Parfum d'enfer	Doft av ondska
Le froid modifie la trajectoire des poissons	Fiskar ändrar riktning i kallt vatten
Dans les bois éternels	I de eviga skogarna
L'Élégance du hérisson	Igelkottens elegans
Insecte	Insekt
La cote 400	Kod 400
Contours du jour qui vient	Konturer av den dag som nalkas
On n'empêche pas un petit cœur d'aimer	Man kan inte hindra ett litet hjärta från att älska
L'Homme à l'envers	Mannen som vände insidan ut
L'Intérieur de la nuit	Nattens inre
-	Okänd kontinent
Les heures souterraines	Underjordiska timmar
Voix sans issue	Utrop
Retour à la ligne	Vända blad
Mangez- moi !	Ät mig